

**ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΠΜΣ
«ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»**

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»**

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟΥ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ»**

**ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
«ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ
ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 2019»**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΙΜΗΣ
ΜΠΟΥΛΑΜΑΤΣΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Α.Μ. 01520821Μ053**

ΑΘΗΝΑ 2023

**PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL
AND POLITICAL SCIENCES**

**SCHOOL OF ECONOMY AND PUBLIC
ADMINISTRATION**

**DEPARTMENT OF ECONOMIC AND
REGIONAL DEVELOPMENT**

**POSTGRADUATE STUDIES
*APPLIED ECONOMICS AND REGIONAL
DEVELOPMENT***

**DIRECTION OF: *URBAN AND REGIONAL
DEVELOPMENT***

**AREA OF SPECIALIZATION: *"REGIONAL AND LOCAL
DEVELOPMENT PLANNING"***

THESIS

**«*SPATIAL ANALYSIS OF THE GREEK ELECTION RESULTS IN THE
EUROPEAN ELECTIONS OF 2019*»**

**SUPERVISOR PROFESSOR: ANGELOS MIMIS
Boulamatsis Antonios
ID 01520821M053**

Athens, 2023

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι, όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω υπεύθυνα επίσης ότι, όπως απαιτείται από τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δε συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να βοηθήσει τον αναγνώστη, και δη, τους πολιτικούς επιστήμονες, να κατανοήσουν τι είναι η χωρική ανάλυση και πως μπορεί αυτή να συνδεθεί και να επεξηγήσει με απλό και πρακτικό τρόπο τα αποτελέσματα των εκλογικών αναμετρήσεων, μέσω της οπτικής και χωρικής διάστασης της ψήφου.

Η εργασία ασχολείται με τα θεωρητικά ζητήματα της χωρικής ανάλυσης και τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών. Στα κεφάλαια της περιλαμβάνονται, τα θεωρητικά στοιχεία για τις ευρωεκλογές, τα ειδικά εκλογικά φαινόμενα της Εθνικοποίησης και της Αποχής αλλά και της επιστήμης της εκλογικής γεωγραφίας, καθώς και της μεθοδολογίας της έρευνας, την πηγή και την χρήση των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν αλλά και την οπτικοποίηση και σχολιασμό των αποτελεσμάτων.

SUMMARY

The Thesis is about to help the reader and especially the political scientists, to understand at first the spatial analysis and second how she can be connected and explain in a simple and practical way the electoral contests results, through the visual and partial dimension of the vote.

The paper deals with theoretical issues of spatial analysis and Geographical Information Systems. In the chapters the reader can read for the theoretical elements of the European elections, special electoral phenomena and electoral geography. Also can read about the research methodology, the source and use of the data used as well as the visualization and commentary of the results.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της τριμελούς επιτροπής, καθώς και τον Αναπληρωτή Καθηγητή του Πάντειου Πανεπιστημίου Μιμή Άγγελου για την πολύτιμη συνεργασία και την ενεργή συμβολή που μου παρείχε για την εκπόνηση της διπλωματικής μου έρευνας.

**Στην σύζυγο
και τα παιδιά μου....**

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1 Αντικείμενο και Στόχος.....	7
1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	7
1.3 Συμβολή της Διπλωματικής	7
1.4 Δομή της Διπλωματικής.....	7
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.....	9
2.1 Γενικά για ευρωεκλογές	9
2.2 Οι Ευρωεκλογές στην Ελλάδα (Νομοθεσία, τρόπος εκλογής, εκλόγιμες θέσεις)	10
2.3 Τρόποι ανάλυσης των εκλογικών αποτελεσμάτων (βιβλιογραφία).....	11
2.4 Ειδικά εκλογικά φαινόμενα	13
2.5 Εκλογική γεωγραφία, έννοια και περιεχόμενο	18
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	20
3.1 Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών και Θεματικοί χάρτες.....	21
3.2 Χωρική Ανάλυση.....	22
3.3 Χωρική Αυτοσυσχέτιση.....	22
3.4 Ο Δείκτης Μέτρησης Χωρικής Αυτοσυσχέτισης Moran's I	24
4 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	25
4.1 Πηγή δεδομένων	25
4.2 Επεξεργασία δεδομένων και δημιουργία της βάσης δεδομένων	25
5 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ	27
5.1 Απεικόνιση και Σχολιασμός των αποτελεσμάτων	27
6 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	46
Βιβλιογραφία.....	48

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα κομβικό σημείο στο χώρο της Πολιτικής Επιστήμης αποτελεί η εις βάθος κατανόηση των αποτελεσμάτων των εκλογών και των ειδικών χαρακτηριστικών που αυτές φέρουν, από την σκοπιά ανάλυσης του χώρου, στον οποίο παρατηρούνται τα ειδικά αυτά χαρακτηριστικά, όπως είναι το «πώς», το «ποιος» και το «γιατί» επιθυμούν οι πολίτες να τους εκπροσωπήσουν οι συγκεκριμένοι άνθρωποι, και πώς κατευθύνεται η ψήφος ή ποια είναι τα χαρακτηριστικά των ψηφοφόρων (ηλικία, φύλο, εκπαίδευση) στο συγκεκριμένο τόπο που ψηφίζουν.

Στη παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την χωρική συγκέντρωση των ψήφων που έλαβαν τα ελληνικά πολιτικά κόμματα στις Ευρωεκλογές του 2019. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός ελήφθη υλικό από δευτερογενείς πηγές, δηλαδή από την σχετική βιβλιογραφία.

1.1 Αντικείμενο και Στόχος

Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας αποτελεί η χωρική ανάλυση των Ελληνικών εκλογικών αποτελεσμάτων στις ευρωεκλογές.

Κύριος στόχος είναι η κατανόηση της επιστήμης της Χωρικής Ανάλυσης και των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (ΓΣΠ) και η σύγκλιση, διότι αποτελούν υποστηρικτικές επιστήμες η μία στην άλλη, που μπορεί να υπάρξει με τις Πολιτικές Επιστήμες, καθότι η χωρική ανάλυση και τα ΓΣΠ συμβάλουν καθοριστικά στις πολιτικές αναλύσεις φαινομένων όπως οι εκλογές, μέσω της οπτικής χωροθέτησης των αποτελεσμάτων αλλά και των αριθμητικά στοχευμένων αποτελεσμάτων που προσφέρουν για συγκεκριμένους τύπους με συγκεκριμένα δεδομένα.

1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Ερευνητικό ερώτημα στην παρούσα εργασία αποτελεί, η χωρική αυτосуσχέτιση των αποτελεσμάτων των εκλογών των ελληνικών πολιτικών κομμάτων που συμμετείχαν στις Ευρωεκλογές του 2019 και εισήχθησαν στην Ευρωβουλή, αυτών που οριακά δεν εισήλθαν στην Ευρωβουλή ή εμφάνισαν αξιοσημείωτα αποτελέσματα, καθώς και του φαινομένου της αποχής.

1.3 Συμβολή της Διπλωματικής

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναδείξει την αλληλεπίδραση των επιστημών της Χωρικής Ανάλυσης και των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (ΓΣΠ-GIS) και της Πολιτικής Επιστήμης, ώστε να διευκολυνθεί ο εκάστοτε αναγνώστης στην ανάλυση του πολιτικού φαινομένου των εκλογών μέσα από την διεισδυτική και επεξηγηματική σκοπιά της χωρικής ανάλυσης.

1.4 Δομή της Διπλωματικής

Η διπλωματική εργασία δομείται σε έξι (6) κεφάλαια όπως περιγράφονται παρακάτω:

- Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί την εισαγωγή της ανά χείρας εργασίας όπου αναφέρονται, το αντικείμενο και ο στόχος της παρούσας διπλωματικής, τα ερευνητικά ερωτήματα, και η συμβολή της στην επιστήμη των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθεται το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο θα βασιστεί η παρούσα εργασία και στο οποίο αναφέρονται, η θεωρία περί Ευρωεκλογών γενικά αλλά και ειδικά στην Ελλάδα, οι τρόποι ανάλυσης των εκλογικών αποτελεσμάτων, τα ειδικά εκλογικά φαινόμενα της εθνικοποίησης, της αποχής σε γενικό πλαίσιο και σε εθνικό πλαίσιο καθώς και η θεωρία της εκλογικής γεωγραφίας.
- Στο τρίτο κεφάλαιο καταγράφεται η μεθοδολογία η οποία χρησιμοποιείται για τις έρευνες με αντικείμενο την χωρική ανάλυση. Σε αυτό συμπεριλαμβάνονται οι υπό ενότητες που ορίζουν

τις έννοιες των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών και των Θεματικών χαρτών, της Χωρικής Ανάλυσης και της Χωρικής Αυτοσυσχέτισης και του Δείκτη Μέτρησης Χωρικής Αυτοσυσχέτισης Moran's I.

- Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην πηγή από την οποία θα γίνει η άντληση των δεδομένων, στο τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων αυτών ώστε να δημιουργηθεί η κατάλληλη βάση δεδομένων προς χρήση από το πρόγραμμα QGIS.
- Στο πέμπτο κεφάλαιο υπάρχει η ανάλυση των αποτελεσμάτων μέσω της απεικόνισης των δεδομένων σε θεματικούς χάρτες και του σχολιασμού των χαρτών αυτών.
- Στο έκτο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται στο σημαντικότερο πολιτικό θεσμό που υφίσταται σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αυτό των εκλογών.

Συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά στο θεσμό των Ευρωεκλογών, του θεσμού από τον οποίο αναδεικνύεται ένα από τα πιο σημαντικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί το κοινοβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προκύπτει μετά από άμεσες γενικές εκλογές που πραγματοποιούνται κάθε πέντε χρόνια ταυτόχρονα σε όλα τα κράτη μέλη.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περιλαμβάνει:

- Τη συμμετοχή στη νομοθετική διαδικασία (νομοθετική παραγωγή)
- Τη κατάρτιση και έγκριση του κοινοτικού προϋπολογισμού και
- Την άσκηση δημοκρατικού ελέγχου στη δράση των κοινοτικών του οργάνων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

2.1 Γενικά για ευρωεκλογές

Η καθιέρωση των ευρωεκλογών σηματοδοτήθηκε από τη Σύνοδο Κορυφής του Παρισιού το 1974, και υπογράφηκε τελικά στις Βρυξέλλες στις 20 Σεπτεμβρίου 1976. Οι πρώτες ευρωεκλογές έγιναν 3 χρόνια αργότερα, στις 7/6/1979 για τα 9 τότε κράτη - μέλη (Δυτική Γερμανία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ιταλία, Ιρλανδία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία και Δανία) (Τεπέρογλου, 2016). Τα ποσοστά συμμετοχής στις ευρωεκλογές από το 1979 έως το 2014 με βάση τα στοιχεία έχουν μειωθεί. Ειδικότερα, το 1979 το ποσοστό συμμετοχής έφθασε το 61,99%, το 1984 έπεσαν στο 58,98%, το 1989 στο 58,41%, το 1994 56,67%, το 1999 49,51%, το 2004 45,47%, το 2009 το 42,97%, το 2014 το 42,61%, ενώ το 2019 ανέβηκε στο 50,66%.¹

Από το 1979 οι εκλογές διεξάγονται με άμεση και καθολική ψηφοφορία κάθε πέντε χρόνια με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, με την κάθε χώρα να έχει το δικαίωμα να αποφασίζει για την μορφή που θα λάβουν οι εκλογές, και θα πρέπει παράλληλα όμως να εξασφαλίζεται η ισότητα των φύλων και η μυστικότητα της ψήφου. Οι έδρες στο ευρωκοινοβούλιο κατανέμονται με κριτήριο τον πληθυσμό κάθε κράτους μέλους.

Ειδικότερα, για την εκλογή των ευρωβουλευτών εφαρμόζεται μια μορφή αναλογικής εκπροσώπησης. Με το σύστημα αυτό διασφαλίζεται ότι, αν ένα κόμμα λάβει 30% των ψήφων στις εκλογές, θα κατακτά και το 30% των διεκδικούμενων εδρών, δίδοντας την δυνατότητα και στα μεγάλα και στα μικρότερα κόμματα να στείλουν αντιπροσώπους στο Ευρωκοινοβούλιο. Επίσης, οι χώρες μπορούν ελεύθερα να αποφασίσουν για σημαντικές πτυχές της διαδικασίας ψηφοφορίας, παραδείγματος χάριν, ορισμένα κράτη λειτουργούν ως μία ενιαία εκλογική περιφέρεια, ενώ άλλα κράτη διαιρούν την επικράτεια τους σε εκλογικές περιφέρειες.

Το εκλογικό φαινόμενο διακρίνεται για τις πολλές εκφάνσεις του. Η δημοκρατία, η εκπροσώπηση, η πολιτική συμμετοχή, η νομιμοποίηση της πολιτικής εξουσίας είναι έννοιες εγγενείς του φαινομένου αυτού (Τεπέρογλου, 2016).

Κατά την διάρκεια των ετών, τόσο η προσπάθεια επίτευξης μιας πιο δημοκρατικής Ευρώπης όσο και οι συνεχείς διευρύνσεις της, με την ένταξη νέων κρατών μελών, είχαμε αύξηση στον αριθμό των εκπροσώπων στο ευρωκοινοβούλιο από τους 12 το 1979 σε 751 το 2019 και τα κράτη – μέλη από εννέα (9) το 1979 σε είκοσι οκτώ (28) το 2019.

Ωστόσο, ο αριθμός των κρατών – μελών της ΕΕ έμελλε να μειωθεί σε είκοσι επτά (27) το 2020 μετά την αποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τον αριθμό των ευρωβουλευτών στο Κοινοβούλιο να μειώνεται στους 705.

¹ <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/previous-elections>

Από τους Reif και ο Schmitt² προσδόθηκε, για τις ευρωεκλογές, η ονομασία «εκλογές δεύτερης τάξης» ή «ήσσοнос» σημασίας, ενώ, στην ίδια κατηγορία εντάσσονται και οι δημοτικές εκλογές (Τεπέρογλου, 2016). Εν αντιθέσει, οι εθνικές εκλογές θεωρούνται «πρώτης τάξης εκλογές» ή «μείζονος» σημασίας. Υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν ότι οι ψηφοφόροι ψηφίζουν στις ευρωεκλογές στρατηγικά, για να εκφράσουν την δυσαρέσκειά τους στις κυβερνήσεις τους για την τρέχουσα πολιτική που ασκούν (Manow, 2005), ενώ δεν είναι ασύνηθες φαινόμενο η ψήφος σε μικρότερα κόμματα (Sara Binzel Hobolt, 2010).

Σημαντικό ρόλο στην υποβάθμιση του χαρακτήρα των ευρωεκλογών, πέραν της αδιαφορίας των ψηφοφόρων, παίζει η σημασία που δίνουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αλλά και τα πολιτικά κόμματα στην αναγκαιότητα των εκλογών αυτών (Τεπέρογλου, 2016). Οι ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για τους κανόνες λειτουργίας της Ε.Ε. και των κανόνων διεξαγωγής των ευρωεκλογών, σε συνδυασμό με τα ευρωπαϊκά διακυβεύματα που θέτονται εξηγούν, εν μέρει, και την χαμηλή συμμετοχή ή τη μη συμμετοχή στις εκλογές αυτές. Επίσης, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η ηλικία, το φύλο και η εκπαίδευση των ψηφοφόρων (Τεπέρογλου, 2016). Στις γυναίκες και στους νέους παρουσιάζεται το χαμηλότερο επίπεδο ενδιαφέροντος, ενώ υψηλότερο ποσοστό έχουν τα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση (Peter Soderlund, 2010). Όσο οι προεκλογικές εκστρατείες για τις ευρωεκλογές παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο, τόσο αυτές θα θεωρούνται «δεύτερης τάξης». Ακόμα κι αν οι ευθύνες και οι εξουσίες του ευρωκοινοβουλίου αυξηθούν, πάντα θα ανήκουν σε αυτή τη κατηγορία, αφού οι αποφάσεις θα λαμβάνονται από τους Ευρωπαίους με βάσει τα πολιτικά πρότυπα (Τεπέρογλου, 2016). Οι ευρωεκλογές δεν δίνουν προοπτική για κυβερνητική αλλαγή, ούτε αλλάζουν κυβερνητική πολιτική και φυσικά, δεν ανατρέπουν καμία πολιτική ατζέντα. Δεδομένου ότι τα ευρωπαϊκά ζητήματα δεν έχουν άμεσο μεγάλο αντίκτυπο στην καθημερινότητα του πολίτη, οι εκλογές αυτές θα θεωρούνται δευτερεύουσες εκλογές (Nugent, 2009).

2.2 Οι Ευρωεκλογές στην Ελλάδα (Νομοθεσία, τρόπος εκλογής, εκλόγιμες θέσεις)

Στις 28/5/1979, στο Ζάππειο Μέγαρο ο Κων. Καραμανλής υπέγραψε τη συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.). Η επίσημη ένταξη της έγινε την 1/1/1981, ως το δέκατο μέλος της Ε.Ο.Κ. Η Ελλάδα αντιπροσωπεύεται στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, αναλογικά με τον πληθυσμό της, από 21 ευρωβουλευτές οι οποίοι εκλέγονται με άμεση, καθολική, μυστική ψηφοφορία για πέντε χρόνια.

Το σύστημα εκλογής των ευρωβουλευτών είναι το αναλογικό εκλογικό σύστημα, με την ελληνική επικράτεια να χαρακτηρίζεται ως μία ενιαία περιφέρεια³, ενώ ο τρόπος ανάδειξης των βουλευτών του ευρωκοινοβουλίου έχει υποστεί τροποποιήσεις.

Από το 1981, οπότε και διεξήχθησαν οι πρώτες εκλογές για το ευρωκοινοβούλιο, έως και το 2009, το κάθε πολιτικό κόμμα κατάρτιζε ένα ψηφοδέλτιο αποτελούμενο από τα άτομα που αναλογούν κάθε φορά στις έδρες που αναλογούν στην Ελλάδα⁴ για την Ευρωβουλή, από το οποίο εκλέγονταν οι πρώτοι κατ' αριθμηση στη λίστα (Ν.1180/1981 Αρθ.7 παρ.1), αναλόγως του ποσοστού που είχε λάβει η παράταξη (Ν.1180/1981 Αρθ.6 παρ.2)⁵. Το 2014 η τότε κυβέρνηση, προβαίνοντας σε μια σημαντική πολιτική και εκλογική τομή, τροποποίησε την διαδικασία ανάδειξης των

² Ευτυχία Τεπέρογλου, Σταύρος Σκρίνης.(2006).Docplayer:<http://docplayer.gr/58716010Eytyhia-teperogloy-stayros-skrinis.html>

³ Ν.1180/1981 (ΦΕΚ Α 188/20.7.1981) Αρθ.1 παρ.2 και Ν.4255/2014 (ΦΕΚ Α' 89/11-04-2014) Αρθ.1 παρ.2.

⁴ Στην Ελλάδα, στις ευρωεκλογές του 1981 αναλογούσαν 24 έδρες ευρωβουλευτών, του 1984 αναλογούσαν 24 έδρες, του 1989 αναλογούσαν 24 έδρες, του 1994 αναλογούσαν 25 έδρες, του 1999 αναλογούσαν 25, στις ευρωεκλογές του 2004 αναλογούσαν 24 έδρες, του 2009 αναλογούσαν 22 έδρες, του 2014 αναλογούσαν 21 και στις ευρωεκλογές του 2019 αναλογούσαν επίσης 21 έδρες (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)

⁵ Ν.1180/1981 (ΦΕΚ Α 188/20.7.1981)

ευρωβουλευτών ώστε αυτοί να εκλέγονται με σταυρό (Ν.4255/2014 Αρθ.4, παρ.1, εδαφ.3)⁶ και όχι με λίστα, έτσι, ανάλογα με το ποσοστό που λαμβάνει το κόμμα εκλέγονται και οι πρώτοι σε σταυρό προτίμησης βουλευτές. Η τροποποίηση αυτή επέφερε βεβαίως και τον διπλασιασμό των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο (Ν.4255/2014 Αρθ.3. παρ.3).

Ουσιαστικά, η νομοθεσία για την ανάδειξη των ευρωβουλευτών με σταυρό αντί της λίστας σκόπευε στην εναρμόνιση του γενικότερου πλαισίου με τις βασικές αρχές λειτουργίας του πολιτικού συστήματος. Με αυτό τον τρόπο ενισχύθηκε η δημοκρατική νομιμοποίηση και ταυτόχρονα δόθηκε πιο ουσιαστικός ρόλος στη συμμετοχή των πολιτών και η άμεση ψηφοφορία είχε πιο απτά και πραγματικά αποτελέσματα.

Επίσης, στην Ελλάδα οι ευρωεκλογές θεωρούνται «δεύτερης τάξης εκλογές» (Τεπέρογλου, Ευτυχία, 2009) και πληθώρα λόγων τις κατατάσσουν σε αυτή την κατηγορία με κυριότερο το ότι δεν εκλέγουν εθνικές κυβερνήσεις (Βερναρδάκης, 2014), ωστόσο η ψήφος των ευρωεκλογών αποτελεί προμήνυμα για τις εθνικές εκλογές (news room, 2014).

Από τις πρώτες ελληνικές ευρωεκλογές και εντεύθεν, τα ελληνικά πολιτικά κόμματα εξουσίας έδωσαν δημοψηφισματικό χαρακτήρα στις ευρωεκλογές, με συνέπεια τα ευρωπαϊκά ζητήματα να περάσουν σε δεύτερη μοίρα, κατά τη διάρκεια των προεκλογικών περιόδων, τις οποίες μονοπόλησε η εσωτερική κατάσταση στη χώρα. Ενδεικτικό του μονοπωλίου αυτού είναι η έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, μετά τις ευρωεκλογές του 2014, η οποία έδειξε ότι την ψήφο των Ελλήνων ψηφοφόρων επηρέασε, σε ποσοστό 73%, η ανεργία, ενώ οι ευρωπαϊκές αξίες και η ευρωπαϊκή ταυτότητα ήταν ζήτημα που επηρέασε την επιλογή τους σε ποσοστό μόλις 11%.

2.3 Τρόποι ανάλυσης των εκλογικών αποτελεσμάτων (βιβλιογραφία)

Ακολούθως θα αναφερθούν οι τρόποι ανάλυσης των εκλογικών αποτελεσμάτων μέσα από την χρήση της βιβλιογραφία. Οι τρόποι ανάλυσης που θα αναφερθούν είναι οι χάρτες, ο Τοπικός δείκτης Moran's I, η Χωρική Αυτοσυσχέτιση και η Ανάλυση Παλινδρόμησης.

Χάρτες

Ένας χάρτης αποτελεί μια οπτική μέθοδο μεταβίβασης της πληροφορίας, και για αυτό βασίζεται σε γραφικούς κανόνες η κατασκευή και ερμηνεία του.

Η πληροφορία που μεταδίδεται από ένα χάρτη σχετίζεται με γεωγραφικά φαινόμενα που βρίσκονται στο χώρο, ενώ αντικείμενό του αποτελεί η γραφική απόδοση των φαινομένων αυτών, αλλά και των συσχετισμών τους σχετικά με το χώρο που αναφέρονται πάνω σε κάποια συνήθως επίπεδη επιφάνεια. Για να επιτευχθεί ο σκοπός ενός χάρτη, δηλαδή για την σωστή μετάδοση της χωρικής πληροφορίας, επιβάλλεται η ορθή μελέτη των χαρακτηριστικών του απεικονιζόμενου κάθε φορά φαινομένου, ο χωρικός εντοπισμός του και η γνώση των μεθόδων και των μέσων απόδοσης του, ώστε η χαρτογράφηση να ερμηνευθεί σωστά από τον χρήστη.

Τοπικός Δείκτης Moran's I

Ο τοπικός δείκτης Moran's I ερμηνεύεται ουσιαστικά με παρόμοιο τρόπο με αυτόν του ολικού δείκτη Moran's I. Η αρνητική τιμή του τοπικού δείκτη Moran's I υποδηλώνει χωρική συγκέντρωση ανομοιογενών τιμών ενώ η θετική τιμή του τοπικού δείκτη Moran's I υποδηλώνει χωρική συγκέντρωση ομοιογενών (χαμηλών ή υψηλών) τιμών, για αυτό τον λόγο και ο Anselin (1995) πρότεινε τη χωρική αποσύνθεση των ολικών δεικτών χωρικής αυτοσυσχέτισης και τον ορισμό τοπικών δεικτών χωρικής σχέσης (local indicators of spatial association – LISA) όπως, ο τοπικός δείκτης του Moran I.

Όσον αφορά την περίπτωση του τοπικού δείκτη Moran's I το όριο -1 ως $+1$ στην τιμή του δεν ισχύει, και δύναται να λαμβάνει μεγαλύτερες του $+1$ και μικρότερες του -1 τιμές. Από τον

⁶ Ν. 4255/2014 (ΦΕΚ Α' 89/11-04-2014)

υπολογισμό του ολικού και των τοπικών δεικτών Moran's I, υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας διαγράμματος διασποράς του Moran, όπου προβάλλεται σε ένα σύστημα δύο αξόνων τα ζεύγη των τιμών που αφορούν την υπό μελέτη κανονικοποιημένη τιμή της μεταβλητής (z-score) και την κανονικοποιημένη τιμή του αθροίσματος των τιμών των γειτνιαζόντων σταθμισμένων με τα αντίστοιχα βάρη. Έτσι υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας χάρτη χωρικών προτύπων στη βάση του συνδυασμού των προσήμων των τιμών των ζευγών αυτών και του επιπέδου σημαντικότητας των τοπικών δεικτών Moran's I. Προκύπτει ένας θεματικός χάρτης στον οποίο κάθε χωρική οντότητα έχει ταξινομηθεί σε μία από τις παρακάτω πέντε κατηγορίες:

- Υψηλή – Υψηλή (High – High) όπου αφορά σε χωρικές οντότητες με υψηλή τιμή που συνορεύουν με οντότητες με επίσης υψηλές τιμές της υπό μελέτη μεταβλητής
- Χαμηλή – Χαμηλή (Low – Low) όπου αφορά σε χωρικές οντότητες με χαμηλή τιμή που συνορεύουν με οντότητες με επίσης χαμηλές τιμές της υπό μελέτη μεταβλητής
- Χαμηλή – Υψηλή (Low – High) όπου αφορά σε χωρικές οντότητες με χαμηλή τιμή που συνορεύουν με οντότητες με υψηλές τιμές της υπό μελέτη μεταβλητής
- Υψηλή – Χαμηλή (High – Low) όπου αφορά σε χωρικές οντότητες με υψηλή τιμή που συνορεύουν με οντότητες με χαμηλές τιμές της υπό μελέτη μεταβλητής
- Μη στατιστικά σημαντικό τοπικό δείκτη Moran's I

Χωρική Αυτοσυσχέτιση

Σύμφωνα με τον πρώτο νόμο της Γεωγραφίας του Tobler (Toblers Law (1970)) «Everything is related to everything else, but near things are more related than distant things» «Όλα τα πράγματα συνδέονται μεταξύ τους αλλά τα κοντινά συνδέονται περισσότερο απ' ό,τι τα μακρινά».

Με τον όρο χωρική αυτοσυσχέτιση (spatial autocorrelation) υποδηλώνεται το γεγονός ότι τα δεδομένα από τοποθεσίες που γειτνιάζουν στον γεωγραφικό χώρο είναι πολύ πιθανό να έχουν περισσότερες ομοιότητες μεταξύ τους συγκριτικά με δεδομένα τα οποία τοποθετούνται σε μακρινές τοποθεσίες.

Παρά το ότι έχουν προταθεί πολλοί ορισμοί για την χωρική αυτοσυσχέτιση (Getis, 2008), ένας απλοϊκός ορισμός της χωρικής αυτοσυσχέτισης είναι πως, υπάρχει συσχέτιση μιας μεταβλητής με τον εαυτό της σε έναν γεωγραφικό χώρο, εφόσον οριστεί ένα μέτρο γεωγραφικής εγγύτητας μεταξύ των γεωγραφικών δεδομένων της περιοχής μελέτης.

Αν παραδείγματος χάριν ξέρουμε ότι στο σημείο X το υψόμετρο είναι 200μ., τότε σε ένα σημείο Y που απέχει 20μ από το σημείο X, το υψόμετρο δεν θα έχει μεγάλη απόκλιση και πιθανότητα θα βρίσκεται στο εύρος 190-210μ. Φυσικά η ύπαρξη μιας απότομης μορφολογικής μεταβολής του εδάφους στα δύο σημεία δεν μπορεί να αποκλειστεί, αλλά φαντάζει σχετικά απίθανο. Αν όμως το σημείο Z, έχει απόσταση από το σημείο X 2000μ, θα ήταν πιθανό το σημείο Z να έχει υψόμετρο 500μ ή 1000μ. ή 1500μ, και αυτό συμβαίνει λόγω της μεγάλης απόστασης του σημείου Z από το σημείο X.

Με δεδομένο την αναζήτηση χωρικών προτύπων (spatial patterns) καθώς και των διαδικασιών που τα προκαλούν, οι ιδιότητες της χωρικής αυτοσυσχέτισης βρίσκονται στο κέντρο της ανάλυσης των γεωγραφικών φαινομένων. Όταν εξετάζονται χωρικά πρότυπα είναι ιδιαίτερα σημαντική η μελέτη της χωρικής αυτοσυσχέτισης. Από την ανάλυση της αυτοσυσχέτισης μπορεί να απαντηθεί το ερώτημα αν το συγκεκριμένο χωρικό πρότυπο υφίσταται στην πραγματικότητα ή είναι ένα τυχαίο χωρικό πρότυπο. Το αποτέλεσμα δηλαδή υποδεικνύει ότι τα δείγματα που λαμβάνονται από τα χωρικά δεδομένα δεν είναι τυχαία. Για όλους τους τύπους χωρικών δεδομένων, (σημεία, γραμμές, πολύγωνα και φατνία) μπορεί να μετρηθεί η χωρική αυτοσυσχέτιση, αλλά πιο σύνθετες είναι η εφαρμογή σε πολύγωνα και σημεία. Η χωρική αυτοσυσχέτιση μπορεί να είναι θετική ή αρνητική.

Ανάλυση Παλινδρόμησης

Η ανάλυση παλινδρόμησης (regression analysis) αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές στατιστικές τεχνικές για την ανάλυση δεδομένων, συνδέεται με την ανάλυση συσχέτισης, και έχει μεγάλο εύρος εφαρμογής σε πολλές επιστήμες. Ο συντελεστής συσχέτισης παρέχει μια ποσοτική εκτίμηση της σχέσης ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες μεταβλητές. Με την παλινδρόμηση προσεγγίζεται η μορφή της σχέσης των μεταβλητών και προσδιορίζονται οι σχέσεις αιτίου-αποτελέσματος. Η μορφή αυτής της σχέσης εκφράζεται από μία εξίσωση η οποία συνδέει τις μεταβλητές. Αφού γίνει ο προσδιορισμός της μορφής της σχέσης ανάμεσα στις μεταβλητές, ουσιαστικά έχει δημιουργηθεί ένα μοντέλο το οποίο δύναται να αντιπροσωπεύει μια απλοποιημένη περιγραφή της πραγματικότητας.

Από τις μεταβλητές η μία είναι η εξαρτημένη μεταβλητή και η οποία εξαρτημένη μεταβλητή είναι η μέτρηση. Οι τιμές της διαμορφώνονται και ερμηνεύονται από τις τιμές μίας μοναδικής ή περισσότερων ανεξάρτητων μεταβλητών, οι οποίες θεωρούνται εισερχόμενες μεταβλητές και αποτελούν τους επεξηγηματικούς παράγοντες. Η παλινδρόμηση λέγεται απλή όταν χρησιμοποιείται μία ανεξάρτητη μεταβλητή, ενώ η παλινδρόμηση λέγεται πολλαπλή, όταν χρησιμοποιούνται δύο ή παραπάνω ανεξάρτητες μεταβλητές. Από την δημιουργία του μοντέλου παλινδρόμησης, μπορούν να προβλεφθούν οι τιμές της εξαρτημένης μεταβλητής, από την χρήση των τιμών των ανεξάρτητων μεταβλητών, για παρατηρήσεις που δεν υπήρχαν στα αρχικά δεδομένα.

Η ύπαρξη μιας ερευνητικής υπόθεσης ή θεωρίας αποτελεί προϋπόθεση για το ποια θα είναι η εξαρτημένη μεταβλητή και ποια/ες οι ανεξάρτητες. Υπάρχουν περιπτώσεις που είναι αυτονόητο το ποια θα είναι η εξαρτημένη μεταβλητή. Για παράδειγμα, για τις δύο μεταβλητές, του αριθμού των ψήφων και της πυκνότητας του πληθυσμού, λογικό είναι ο αριθμός των ψήφων να εξαρτάται από την πυκνότητα του πληθυσμού και όχι το αντίθετο. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που δεν είναι αυτονόητο το ποια είναι η εξαρτημένη μεταβλητή. Για παράδειγμα, καθεμιά από τις δύο μεταβλητές, αυτές της έκτασης των καλλιεργούμενων γαιών και των απασχολούμενων στη γεωργία, η εξαρτημένη μεταβλητή θα μπορούσε να είναι κάθε μία από τις δύο μεταβλητές, γιατί αποτελεί λογική υπόθεση η γενικά σταθερή έκταση της καλλιεργούμενης γης, οπότε μπορεί να είναι η ανεξάρτητη μεταβλητή. Από την άλλη βέβαια, λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού, θα μπορούσε να υποθεί ότι όσο αυξάνεται ο αριθμός των απασχολούμενων στη γεωργία, τόσο μεγαλύτερη είναι η έκταση της καλλιεργούμενης γης.

2.4 Ειδικά εκλογικά φαινόμενα

❖ Εθνικοποίηση (Nationalization)

Η εθνικοποίηση του εκλογικού φαινομένου είναι ένα σημαντικό μακροπρόθεσμο φαινόμενο, σχετιζόμενο με την εξέλιξη, ιστορικά, του σχηματισμού των εθνικών εκλογικών σωμάτων και των κομματικών συστημάτων και συντελείται με την προοδευτική μείωση της εδαφικότητας των πολιτικών διαιρετικών τομών (Caramani, 2004). Τα τελευταία χρόνια, ένα μέρος της βιβλιογραφίας ασχολείται με το ζήτημα της εθνικοποίησης, προτείνοντας διάφορους τρόπους θεώρησης του φαινομένου και κατά συνέπεια, διάφορους δείκτες μέτρησής του. Οι μελέτες αυτές επικεντρώνονται αποκλειστικά στις συστημικές διαδικασίες και ασχολούνται μόνο με συγκεντρωτικά στοιχεία. Συνεπώς, η εμπειρική ανάλυση σχετικά με τις επιπτώσεις της εθνικοποίησης του πολιτικού συστήματος στην μεμονωμένη εκλογική συμπεριφορά είναι ανεπαρκώς αναπτυγμένη.

Ως εθνικοποίηση του πολιτικού συστήματος, θεωρείται το επίπεδο ομοιογένειας της εκλογικής συμπεριφοράς μεταξύ διαφορετικών εδαφικών ενότητων μιας χώρας, και είναι μία από τις διαστάσεις που δύναται να αλληλεπιδράσει με διάφορους καθοριστικούς παράγοντες των επιλογών των ψηφοφόρων. Τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί σημαντικό πεδίο πολιτικής έρευνας η μελέτη της εδαφικής κατανομής των ψήφων στις εκλογές. Οι ποσοτικές μελέτες που αφορούν την ομοιογένεια των ψήφων και τη συμμετοχή στις εκλογές χρησιμοποιούν διαφορετικά μέτρα εδαφικής διαφοροποίησης, όμως παρά την σημαντική πρόοδο, πολλές από αυτές τις μετρήσεις

είναι ευαίσθητες σε ότι σχετίζεται με τον αριθμό και το μέγεθος των κομμάτων ή των εκλογικών περιφερειών.

Η εθνοποίηση κάποιου πολιτικού κόμματος θεωρείται υψηλή, όταν η κομματική υποστήριξη κατανέμεται ισότιμα σε όλη την επικράτεια μιας χώρας. Συνεπώς, ένα πλήρως εθνοποιημένο πολιτικό κόμμα, είναι το ίδιο ισχυρό σε όλες τις εδαφικές ενότητες μιας χώρας, ανεξάρτητα από την οριοθέτηση τους. Συνήθως, για την μέτρηση της εθνοποίησης των κομμάτων, οι μελετητές στηρίζονται στις εδαφικές ενότητες που ορίζονται μέσω των διοικητικών ορίων, όπως οι νομοί, οι δήμοι, οι κοινότητες.

Στην πρώτη διάσταση της εθνοποίησης μελετάται ο βαθμός ύπαρξης ομοιογενούς κατανομής των ψήφων σε διαφορετικές περιφέρειες μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Υποστηρίζεται, από τους Jones και Mainwaring (2003), ότι ο συντελεστής GINI αποτελεί την καλύτερη εναλλακτική για την μελέτη της διάστασης αυτής. Ένας μικρός συντελεστής GINI υποδηλώνει την σταθερή υποστήριξη ενός κόμματος σε όλη τη χώρα. Πρώτοι, οι Rose και Urwin (1975) παρατήρησαν τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει στο πολιτικό σύστημα η εθνοποίηση, επισημαίνοντας ειδικότερα ότι, τα γεωγραφικώς περιορισμένα κόμματα συνοδεύονται συνήθως από αποσχιστικές τάσεις, ενώ τα ευρείας γεωγραφικής στήριξης κόμματα τείνουν να ενσωματώνονται στο κράτος ώστε να παρέχεται από αυτά ένας βαθμός πολιτικής σταθερότητας, η οποία θα απουσίαζε χωρίς αυτά.

Στην βιβλιογραφία καταγράφονται και άλλες επιπτώσεις. Μεταξύ αυτών, όπως παρατηρούν οι Jones και Mainwaring αλλά και ο Schattschneider (1960), όπου παρατηρείται υψηλή εθνοποίηση, «οι εθνικοί παράγοντες μπορεί να πιο σημαντικοί στην δημιουργία δεσμών ανάμεσα σε ψηφοφόρους και κόμματα» (Jones και Mainwaring 2003). Εκτιμούν επίσης ότι, από τον βαθμό εθνοποίησης μπορεί να επηρεαστεί και ο τρόπος με τον οποίο τα κόμματα στοχεύουν τα κρατικά κονδύλια. Τέλος, πιστεύουν ότι πρέπει να είναι πιο ενοποιημένα τα εθνοποιημένα κόμματα. Οι πληροφορίες αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την συνέχιση της μελέτης της εθνοποίησης στην δεύτερη της διάσταση, δηλαδή, της σύγκρισης των κομμάτων διαχρονικά αλλά και σε εθνικό επίπεδο, καθότι ο βαθμός ομοιογένειας σε περιφερειακό επίπεδο αποκαλύπτει τις όποιες διαφορές οργάνωσης και στρατηγικής των κομμάτων.

Οι μετρήσεις που εστιάζουν συγκεκριμένα στην εθνοποίηση της ψήφου, χωρίζονται δύο ομάδες: σε αυτές που μελετούν την εθνοποίηση σε μία και μοναδική εκλογική αναμέτρηση και σ' αυτές που βασίζονται στη σύγκριση ανάμεσα σε δύο διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις. Από τους Jones και Mainwaring (2003) δημιουργήθηκε ο δείκτης μέτρησης “Party Nationalization Score (PNS) - Βαθμολογία εθνοποίησης κόμματος”, ο οποίος αποτελεί ουσιαστικά έναν ανεστραμμένο συντελεστή GINI. Το εύρος διακύμανσης του δείκτη PNS είναι από 0 (όπου το κόμμα παίρνει το ίδιο εξίσου μερίδιο ψήφων σε κάθε υποεθνική ενότητα) έως το 1 (το κόμμα παίρνει όλες - το 100% - τις ψήφους του σε μία υποεθνική ενότητα και καθόλου - 0% - σε όλες τις άλλες). Στην προσπάθεια να βαθμολογηθεί η εθνοποίηση του κομματικού συστήματος, αναπτύχθηκε από τους ανωτέρω ο δείκτης “Party System Nationalization Score (PSNS) - Βαθμολογία Εθνοποίησης του Κομματικού Συστήματος”, ο οποίος περιελάμβανε το άθροισμα του PNS έκαστου κόμματος, σταθμισμένο με το εθνικό σύνολο των ψήφων. Η συνεισφορά κάθε κόμματος στο PSNS είναι επομένως ανάλογη με την εκλογική του ισχύ.

Ο δείκτης μέτρησης PNS αν και πληρέστερος από τις υπάρχουσες εναλλακτικές, καθώς επιτρέπει την σύγκριση ανά τη χώρα και ανά το χρόνο, έχει, όπως επισημαίνει ο Bochsler (2010), δύο βασικές αδυναμίες : ο δείκτης PNS δεν λαμβάνει υπόψη, τόσο το μέγεθος των πολιτικών κομμάτων (μετριέται σε ψηφοφόρους), όσο και τον διαφορετικό αριθμό των κομμάτων (δεδομένου ότι όλα τα υπόλοιπα είναι ίσα, εάν ο αριθμός των κομμάτων αυξηθεί, ο δείκτης PNS θα μειωθεί). Ο Bochsler (2010) για να διορθώσει αυτές τις δύο αδυναμίες, ανέπτυξε τον δείκτη standardized Party Nationalization Score (sPNS), που δεν είναι ευαίσθητος στο μέγεθος και τον αριθμό των κομμάτων.

❖ Αποχή

Στα δημοκρατικά κράτη, ανά την υφήλιο, η ψήφος στις εκλογές αποτελεί δικαίωμα αλλά και υποχρέωση των πολιτών.

Ωστόσο, η αποχή από την εκλογική διαδικασία είναι ένα υπαρκτό φαινόμενο και συναντάται σε όλα τα κράτη που οι κυβερνήσεις τους εκλέγονται με δημοκρατικές διαδικασίες. Σχεδόν πάντα υπάρχει ένα μικρότερο ή μεγαλύτερο ποσοστό πολιτών που επιλέγει τη μη συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία.

Η μη συμμετοχή ενός μέρους των πολιτών στις εκλογές θα πρέπει εν μέρει να εξεταστεί από την σκοπιά της γεωγραφικής περιοχής ή του κράτους στο οποίο διεξάγονται, διότι δεν είναι πάντα θέμα επιλογής ή άσκηση του εκλογικού δικαιώματος. Πέραν των απολυταρχικών καθεστώτων τα οποία δεν επιτρέπουν την διεξαγωγή εκλογών, υπάρχουν και στα δημοκρατικά αντιπροσωπευτικά συστήματα περιορισμοί στο δικαίωμα άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, όπως είναι η ηλικία, η ιθαγένεια, η εθνικότητα.

Η μείωση της προσέλευσης των ψηφοφόρων οφείλεται στο διευρυνόμενο χάσμα μεταξύ ψηφοφόρων, κομμάτων και κυβερνήσεων. Δεν είναι τυχαίο ότι η μείωση της προσέλευσης των ψηφοφόρων συμπίπτει με την επιτάχυνση της απομάκρυνσης των ψηφοφόρων από τις προτιμήσεις τους στα παραδοσιακά κόμματα, τη μείωση της συμμετοχής στις λειτουργίες των πολιτικών κομμάτων και την πτώση των ταξικών και θρησκευτικών διαχωρισμών.

Σε μια ανάλυση του, ο Franklin (2004) συνδέει τη μείωση της προσέλευσης στις εκλογές με τη φθίνουσα σημασία των ίδιων των εκλογών. Υποστηρίζει πως η επιτυχία πλείστων δημοκρατικών χωρών στην εγκαθίδρυση του κράτους πρόνοιας και στην επίτευξη πλήρους απασχόλησης στον εργαζόμενο στη μεταπολεμική περίοδο, οδήγησε στην κατάργηση των παραδοσιακών συγκρούσεων μεταξύ κεφαλαίου και εργατικής τάξης. Ο αφοπλισμός των ταξικών συγκρούσεων, μείωσε τους λόγους παρουσίας των ψηφοφόρων στην κάλπη την ημέρα των εκλογών.

Όπως ο ίδιος γράφει: *«Είναι πιθανό οι εκλογές των τελευταίων ετών να εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά προσέλευσης για τον απλούστατο λόγο ότι οι αναμετρήσεις αυτές θα καθορίσουν την τροπή ζητημάτων μικρότερου βεληνεκούς από αυτά που διακυβευόνταν στα τέλη της δεκαετίας του '50»* (Franklin, 2004). Οι πολίτες είναι πιθανόν την ημέρα των εκλογών να μείνουν στο σπίτι καθώς θεωρούν ότι το διακύβευμα είναι μικρότερο, συνδέοντας έτσι την ευρύτερη θεώρηση της συμμετοχής από επιλογή παρά από υποχρέωση.

Ένας λόγος που επηρεάζει τους πολίτες και τους παρακινεί να συμμετάσχουν στις εκλογές, είναι φυσικά και η πεποίθησή τους ότι με ανάδειξη της επιλογής τους στην κυβέρνηση θα εκπληρωθούν οι προσδοκίες τους. Ωστόσο, η όλο και μειούμενη ικανοποίηση των ψηφοφόρων από τις επιδόσεις των κυβερνήσεων έχει παίξει ρόλο στην αύξηση της αποχής.

Το μέγεθος της συμμετοχής στις εκλογές επίσης ποικίλει από χώρα σε χώρα, με τα επίπεδα προσέλευσης στις κάλπες, μεταξύ των χωρών, να επιχειρείται να αναλυθούν από τον τύπο κόστους – οφέλους (Downs, 1957). Συνήθως η προσέλευση είναι υψηλότερη σε χώρες που η ψήφος απαιτεί μικρό κόστος ή κόπο για τον πολίτη, ενώ τα προσδοκώμενα οφέλη είναι μεγάλα. Σχετικά με το κόστος, η συμμετοχή βαίνει μειούμενη όταν ο ψηφοφόρος καλείται να εγγραφεί για να ψηφίσει ο ίδιος, όπως π.χ στις ΗΠΑ. Η προσέλευση μειώνεται επίσης όταν οι ψηφοφόροι καλούνται να ψηφίσουν είτε αυτοπροσώπως είτε σε εργάσιμες ημέρες.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, η συμμετοχή μπορεί να αυξηθεί επιτρέποντας την επιστολική ψήφο, τη διεξαγωγή εκλογών τα Σαββατοκύριακα και την ψήφο δι' αντιπροσώπου (Blais κ.ά.2002).

Από την πλευρά του οφέλους, τόσο η σημασία μιας εκλογικής αναμέτρησης όσο και η πολιτική βαρύτητα κάθε ψήφου είναι μεγέθη ευθέως ανάλογα με τα επίπεδα προσέλευσης. Όσον αφορά τη σημασία μιας αναμέτρησης, όσο πιο σημαντική είναι και όσο πιο ισχυρά είναι τα κόμματα, τόσο μεγαλύτερη είναι και η προσέλευση στην κάλπη. Κατά δεύτερον, όσο μεγαλύτερη πολιτική βαρύτητα έχει κάθε ψήφος, τόσο προθυμότεροι είναι οι ψηφοφόροι να επωμιστούν το κόστος της ψήφου.

Συνάγεται λοιπόν ότι, τα αναλογικά εκλογικά συστήματα ενισχύουν την συμμετοχή, καθότι διασφαλίζεται πως κάθε ψήφος μετράει. Συγκριτικές μελέτες έχουν παρουσιάσει ότι η συμμετοχή

είναι υψηλότερη (από 6 έως 9 ποσοστιαίες μονάδες %) σε χώρες με αναλογικά εκλογικά συστήματα σε σχέση με χώρες που υιοθετούν το εκλογικό σύστημα της σχετικής πλειοψηφίας (Karp κ.ά., 2007).

Σε ατομικό επίπεδο ειδικότερα, το υψηλό ποσοστό προσέλευσης σχετίζεται με τους πολιτικούς πόρους και το πολιτικό ενδιαφέρον για τις εκλογές, από την πλευρά του ατόμου. Οι εύποροι, οι μορφωμένοι, οι οικογενειάρχες, οι μεσήλικες πολίτες που δουλεύουν και έχουν ισχυρές κομματικές ταυτότητες, είναι πολύ πιθανό να προσέλθουν στην κάλπη. Αντιθέτως, η χαμηλή προσέλευση είναι πιο διαδεδομένη μεταξύ εκείνων που έχουν λιγότερα κίνητρα και μικρότερο ενδιαφέρον για την πολιτική, δηλαδή: οι άνεργοι νέοι, όσοι έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, οι ανύπαντροι, και αυτοί που δεν έχουν καθόλου κομματικούς δεσμούς.

Με την εκλογική συμμετοχή στις περισσότερες χώρες του κόσμου να έχει φθίνουσα πορεία, είναι απαραίτητη η στροφή σε λύσεις μάλλον τεχνικής φύσεως όπως, η ηλεκτρονική ψήφος, η ψήφος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.α

Η Αποχή στην Ελλάδα

Αν θα μπορούσε να δοθεί ένας ορισμός για την αποχή αυτός θα αποδιδόταν ως *“η συνειδητή μη συμμετοχή ή η απουσία συμμετοχής του ψηφοφόρου, από την εκλογική διαδικασία, από θέμα αρχής, αντίδρασης ή αδράνειας”*.

Σύμφωνα με το Άρθ.51, παρ. 5 του Συντάγματος⁷, η ψήφος αποτελεί ένα υποχρεωτικό δικαίωμα των πολιτών. Μια σειρά θεσμικών κανονισμών, διαμορφώνει τη σημασία και τις συνέπειες της ψήφου του πολίτη, επηρεάζοντας φυσικά τα κίνητρα και τα αντικίνητρα συμμετοχής του. Ωστόσο, το φαινόμενο της αποχής δεν θα πρέπει επουδενί να συγχέεται με τον περιορισμό στο δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθε που επιβάλλουν οι θεσμικοί κανόνες του Συντάγματος όπως αυτοί περιγράφονται στο Άρθ.51, παρ.3 Σ.⁸ και της εκλογικής νομοθεσίας⁹.

Οι περιορισμοί που θέτει η εκλογική νομοθεσία καθώς και η ποινικοποίηση της αποχής, στην προσπάθειά τους να αποτρέψουν τους ψηφοφόρους από το να απέχουν από την άσκηση ενός κυρίαρχου για την δημοκρατία δικαιώματός τους, ουσιαστικά πετυχαίνουν τα αντίθετα από τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η συμμετοχή των ψηφοφόρων στις εκλογές είτε μειώνεται είτε παραμένει σταθερή.

Η αποχή δεν προσμετράτε στον προσδιορισμό του εκλογικού αποτελέσματος διότι δεν θεωρείται ψήφος. Όπως το λευκό ή το άκυρο έτσι και η αποχή δεν έχει καμία επίδραση στο εκλογικό αποτέλεσμα, ακόμη κι αν αποτελεί κυρίαρχη επιλογή της πλειοψηφίας.

Το φαινόμενο της αποχής παρατηρείται, σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις για τις Ευρωεκλογές, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Από τις πρώτες Ευρωεκλογές το 1979 (για τα 9 τότε κράτη - μέλη) μέχρι και τις ευρωεκλογές του 2014 (για τα 28 κράτη – μέλη) το ποσοστό αποχής των πολιτών, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρουσίαζε αυξητικές τάσεις σε σημείο το ποσοστό της αποχής να ξεπερνά το 50% των πολιτών με δικαίωμα ψήφου. Συγκεκριμένα τα ποσοστά αποχής Πανευρωπαϊκά το 1979 ήταν 38,01%, το 1984 ήταν 41,02%, το 1989 ήταν 41,59%, το 1994 ήταν 43,33%, το 1999 έφτασε το 50,49%, το 2004 άγγιξε το 54,53%, το 2009 έπιασε το

⁷ Άρθρο 51 παρ.5 του Συντάγματος: Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική.

⁸ Άρθρο 51 παρ.3 εδ.2 του Συντάγματος: Ο νόμος δεν μπορεί να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο αν δεν έχει συμπληρωθεί κατώτατο όριο ηλικίας ή για ανικανότητα δικαιοπραξίας ή ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα.

⁹ Έχει θεσπιστεί σειρά εξαιρέσεων για την δικαιολόγηση της μη άσκησης του εκλογικού δικαιώματος όπως είναι, οι εκλογείς που κατοικούν στο εξωτερικό, οι ψηφοφόροι ηλικίας άνω των 70 ετών, όσοι κατοικούν σε απόσταση μεγαλύτερη των 200 χλμ. από το εκλογικό τμήμα στο οποίο ψηφίζουν. Για όσους επιλέγουν να μην ψηφίσουν προβλέπεται ποινές φυλάκισης από 1 μήνα έως 1 χρόνο καθώς και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων από 1 έως 3 χρόνια (άρθρα 9 παρ. 5 του ν. 4255/2014 και 117 παρ. 1 και 2 του Π.Δ. 26/2012), χωρίς να υπάρχει μέχρι τώρα δικαστική απόφαση και επιβολή ποινής για αποχή από την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος.

57,03%, και το 2014 η αποχή κορυφώθηκε με ποσοστό 57,39%. Τέλος, το 2019 συντελέστηκε μια ανατροπή, η οποία έχει πολυπαραγοντικό χαρακτήρα, με την αποχή να πέφτει στο 49,34% (europarl/apotelesmata).

Η αύξουσα πορεία των ποσοστών αποχής των Ευρωπαίων πολιτών από την εκλογική διαδικασία όπως αναφέρθηκε ανωτέρω είναι πολυπαραγοντική.

Τα υψηλά ποσοστά αποχής από τις ευρωεκλογές φανερώνουν ότι οι ψηφοφόροι πιστεύουν πως δεν μπορούν μέσω των ευρωπαϊκών εκλογών να διαμορφώσουν την τύχη τους, την καθημερινότητά τους, αλλά και τις εξελίξεις στην Ευρώπη.

Αποτελεί παραδοξότητα ότι, παρά την αύξηση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι Ευρωεκλογές συχνά περιγράφονται ως αναμετρήσεις δεύτερης τάξης, διότι οι ψηφοφόροι ψηφίζουν για εθνικά θέματα και όχι βάσει της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ουσιαστικά, οι πολίτες τις χρησιμοποιούν για να εκφράσουν τις απόψεις τους για το έργο της κυβέρνησης τους και όχι για το έργο της Ένωσης. Ο Andrew Glencross¹⁰ αναφέρει πως «η ΕΕ δεν έχει μια κυβέρνηση που εκλέγεται με λαϊκή πλειοψηφία και οι εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές έχουν μικρή άμεση επίπτωση στη σύνθεση της Επιτροπής και στη νομοθετική ατζέντα της».

Επιπροσθέτως, η έλλειψη μια πολιτικής ευρωπαϊκής κυβέρνησης, στα πρότυπα των εθνικών χωρών, δημιουργεί μια ανάσχεση ώστε να ξεπεραστούν οι σκόπελοι, της καθυστερημένης λήψης αποφάσεων σε επείγοντα ζητήματα, του σαφούς και χωρίς προσκόμματα πολιτικού προσανατολισμού της Ε.Ε., της παύσης των διεγκώνισμών των χωρών-μελών του Βορρά με του Νότου.

Επίσης, η απουσία αμιγώς ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων δεν προσδίδει την σιγουριά ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πολιτικού προγράμματος αρχών και θέσεων, αντ' αυτού παρουσιάζεται μια εικόνα ανάμιξης - παρέμβασης των ευρωπαϊκών πολιτικών σε εθνικά ζητήματα.

Όπως εύστοχα παρατήρησε ο Neil Nugen¹¹:

«Οι εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προσφέρουν στους πολίτες τακτική και άμεση δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική διαδικασία σε επίπεδο Ε.Ε.. Όμως, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ευκαιρία να εκφράσει ο λαός τις προτιμήσεις του σχετικά με την ευρωπαϊκή πολιτική, καθώς στην πραγματικότητα δεν τις διεκδικούν ευρωπαϊκά κόμματα πάνω σε θέσεις σχετικές με διάφορα ευρωπαϊκά ζητήματα.»

Την αύξουσα πορεία των ποσοστών αποχής των ψηφοφόρων στις ευρωπαϊκές εκλογές ακολούθησε και η Ελλάδα, με τα ποσοστά ωστόσο να είναι σαφώς μικρότερα από αυτά του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Στην Ελλάδα τα μεγαλύτερα ποσοστά αποχής καταγράφονται σε εκλογικές αναμετρήσεις όπου δεν διακυβεύεται η διακυβέρνηση της χώρας και ως εκ τούτου η ψήφος είναι χαλαρή: Στις ευρωεκλογές του 1984 η αποχή καταγράφεται στο 19,41%, το 1989 -που οι ευρωεκλογές συνέπεσαν με τις βουλευτικές- το ποσοστό της αποχής ήταν 19,97%. Στις ευρωεκλογές του 1994 η αποχή κινήθηκε στο 26,82%, το 1999 έφτασε στο 29,75%, το 2004 στο 36,78%, το 2009 ανέβηκε στο ανώτερο ποσοστό του 47,46% αποχής του εκλογικού σώματος, για να υποχωρήσει το 2014 στο 40,03%, ενώ και οι τελευταίες ευρωεκλογές, του 2019, κινήθηκαν σε περίπου παρόμοια ποσοστά αποχής με αυτά του 2014, με το ποσοστό να ανέρχεται στο 41,31%

Μέσα σε αυτά τα ποσοστά αποχής των ψηφοφόρων σίγουρα υπάρχει ένα ποσοστό πολιτών που αδιαφορεί για τις πολιτικές εξελίξεις και τις εκλογικές διαδικασίες, απορρίπτοντας συλλήβδην το ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα. Υπάρχει ωστόσο και ένα ποσοστό ψηφοφόρων που απέχει όχι από αδιαφορία για τα πολιτικά δρώμενα, αλλά από έλλειψη εμπιστοσύνης στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και απέχθεια στην ευρωπαϊκή πολιτική.

¹⁰ Andrew Glencross, Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα 2015, σελ. 409, 441

¹¹ Neil Nugent, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2004, σ. 605

Η φθίνουσα πορεία της συμμετοχής των Ελλήνων πολιτών στις ευρωεκλογές μπορεί να συνδεθεί με την όλο και αυξάνουσα παρεμβατική πολιτική της Ε.Ε. στην εγχώρια διακυβέρνηση. Η υποχρεωτική ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών οδηγιών στην ελληνική νομοθεσία, η προσπάθεια τροποποίησης – εκσυγχρονισμού (Ευρωπαϊκός τρόπος ζωής) της ελληνικής κοινωνίας και κυρίως η συνολική αντιμετώπιση της Ελλάδος από την ΕΕ κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης, με τα τραγικά αποτελέσματα που έφερε η πολιτική των Ευρωπαίων συμμάχων (φτωχοποίηση, ανεργία κ.τ.λ.) αποτελούν ενδεικτικοί λόγοι αποχής από την συμμετοχή στις ευρωεκλογές.

2.5 Εκλογική γεωγραφία, έννοια και περιεχόμενο

Ως εκλογική γεωγραφία μπορεί να χαρακτηριστεί η επιστήμη που μελετά και αναλύει τα γεωγραφικά μοντέλα στο πεδίο των μοντέλων εκλογικής συμπεριφοράς.

Η εκλογική γεωγραφία είναι μια γεωγραφική προσέγγιση στα ζητήματα των εκλογών και στηρίζεται στην βασική αρχή ότι η εκλογική συμπεριφορά μπορεί να αναλυθεί στη βάση των κοινωνικών/πολιτισμικών χαρακτηριστικών τα οποία παρουσιάζουν οι ψηφοφόροι σε επιμέρους γεωγραφικές ενότητες. Επιχειρείται γενικά η ανάλυση της αλληλεπίδρασης του χώρου, του τόπου και των εκλογικών διαδικασιών, η οποία επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα «γιατί κάποια κόμματα έλκουν μεγαλύτερη εκλογική υποστήριξη σε ορισμένο γεωγραφικό χώρο απ' ό,τι σε κάποιον άλλο χώρο». Ωστόσο, υπάρχουν ποικίλοι ορισμοί για την εκλογική γεωγραφία λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων των εκλογικών διαδικασιών σε διάφορες χώρες.

“Η εκλογική γεωγραφία, ως ο παλαιότερος τομέας της πολιτικής γεωγραφίας, αναλύει την αλληλεπίδραση ανάμεσα στο χώρο, τον τόπο και τις εκλογικές διαδικασίες (Pattie, 2006)”.

Σύμφωνα με τον Horn, *“η εκλογική γεωγραφία αποτελεί ένα υποσύνολο της πολιτικής γεωγραφίας και επικεντρώνεται στο κατά γεωγραφικές περιοχές πλαίσιο, το οποίο σχετίζεται με τους εκλεγέντες στα τρία επίπεδα των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών εκλογών” (Horn, 1999).*

Ο Mayhew αναφέρει, *“η εκλογική γεωγραφία είναι η γεωγραφική ανάλυση των εκλογών και η μελέτη των χωρικών μοντέλων ψηφοφορίας σε σχέση με τη δύναμη, την κοινωνιολογική επιρροή και τους τοπικούς παράγοντες σε σχέση με τις εκλογές. Η εκλογική γεωγραφία είναι ένα υποπεδίο της πολιτικής γεωγραφίας που μελετά τα χωρικά πρότυπα της ψήφου και της εκπροσώπησης των περιοχών της μελέτης της” (Mayhew, 2009).*

Από τις παραδοχές της εκλογικής γεωγραφίας, προκύπτει η παρουσία ενός υψηλού βαθμού συσχέτισης ανάμεσα στα χωρικά πρότυπα (κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές δομές) και στα πρότυπα εκδηλώσεων της κοινότητας, τα οποία δίνουν την ταυτότητα και τη πολιτική λειτουργία που προκύπτει από τις εκλογές.

Η χωρική διάσταση των εκλογών, η χωρική κατανομή της εξουσίας, η πολιτική αναγνώριση του χώρου, η χαρτογράφηση της εκλογικής συμπεριφοράς, η επίδραση των κοινωνικό περιβαλλοντικών παραγόντων στην εκλογική συμπεριφορά, είναι παράγοντες οι οποίοι είναι εμφανείς στο περιβάλλον.

Η εκλογική γεωγραφία μελετά τη χωρική δυναμική κατανομής της ψήφου, διαμέσου της αλληλεπίδρασης τριών στοιχείων, της ισχύος, της εκλογής και του χώρου. Πολλά θεωρητικά μοντέλα της πολιτικής επιστήμης επικεντρώνονται στην παράμετρο **"ποιος"** κατά την εκλογική διαδικασία, ενώ η εκλογική γεωγραφία επεκτείνει τις παραμέτρους εξετάζοντας και το **"που"** ζει το άτομο και **"ποιο"** είναι το συγκεκριμένο περιβάλλον το οποίο ζει. Υπό αυτή τη σκοπιά, ο ρόλος του τόπου και οι χωρικές διαφοροποιήσεις στην ανάλυση την κατανόηση της εκλογικής συμπεριφοράς, είναι σημαντικός για την εκλογική γεωγραφία.

Σύμφωνα με την εκλογική γεωγραφία, η προσέγγιση του τόπου αποτελεί έναν συνδυασμό στοιχείων που δύναται να επηρεάσουν το αποτέλεσμα των εκλογών. Αυτός ο συνδυασμός στοιχείων μπορεί να είναι η εθνικότητα, η κοινωνική τάξη, το κοινωνικό - οικονομικό και γεωγραφικό περιβάλλον.

Η εκλογική γεωγραφία, υποστηρίζει για παράδειγμα ότι οι θρησκευτικές, οι υλικές και οι κοινωνικές εμπειρίες μπορούν να ασκήσουν καθοριστική επίδραση στην εκλογική συμπεριφορά του εκλογικού σώματος (Hodge & Staeheli, 1992)

Η εκλογική γεωγραφία, προσθέτει μια νέα διάσταση στη μελέτη των εκλογών, η οποία λειτουργεί είτε αυτόνομα είτε συμπληρωματικά στην πολιτική επιστήμη και την προσπάθεια της για πληρέστερη πολιτική ανάλυση του πολύπλοκου φαινομένου της εκλογικής συμπεριφοράς.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σε κάθε εργασία όπου περιλαμβάνεται κάποια εφαρμογή, πρέπει να ακολουθούνται ορισμένες κατευθύνσεις οι οποίες θα οδηγούν στην επίλυση του προβλήματος. Η μεθοδολογία προσέγγισης κάθε εργασίας αποτελεί απαραίτητο στοιχείο διότι δίνει μια λογική συνέχεια στην εργασία κάνοντας την πιο κατανοητή.

Το έναυσμα για μια ερευνητική διαδικασία είναι συνήθως ένας προβληματισμός τον οποίο έχει ένας ερευνητής και προσπαθεί να επιλύσει απαντώντας σε ορισμένα ερευνητικά ερωτήματα. Η μεθοδολογία της έρευνας έχει να κάνει με τις παραμέτρους που θα λάβει υπόψη του ο ερευνητής και συγκεκριμένα περιλαμβάνει τις διαδικασίες, τις τεχνικές, τα υλικά, τα μέσα, τις μεθόδους και τις γενικότερες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που θα επιλέξει για τη διεξαγωγή και τη μελέτη της έρευνας (Δημητρόπουλος 2004). Τα πιο συνήθη στάδια μιας έρευνας είναι ο προσδιορισμός του προς έρευνα θέματος, η βιβλιογραφική ανασκόπηση, η διατύπωση μιας θεωρίας ή υπόθεσης η οποία θα ελεγχθεί (διατύπωση του ερωτήματος), ο εντοπισμός των πηγών πληροφόρησης, η διεξαγωγή της έρευνας και η συλλογή δεδομένων, η ανάλυση των δεδομένων, η εξέταση της δυνατότητας γενίκευσης των ευρημάτων και η δημιουργία μιας υπόθεσης για περαιτέρω έρευνα ή δοκιμή (Cohen, Manion & Morriison, 2011).

Συγκεκριμένα, στόχος της εργασίας είναι ο συγκερασμός της πολιτικής επιστήμης και της χωρικής ανάλυσης, μέσα από την μελέτη των ελληνικών εκλογικών αποτελεσμάτων των Ευρωεκλογών του 2019 με την χρήση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών. Προς επίτευξη του σκοπού αυτού, αρχικώς ορίζεται η γεωγραφική περιοχή μελέτης και κατόπιν επιλέγονται οι μεταβλητές και οι τεχνικές ανάλυσης.

Μέσα από τη διαδικασία ανάλυσης, προκύπτει και ερμηνεύεται η σχέση που μπορεί να έχουν οι μεταβλητές μεταξύ τους καθώς και η γεωγραφική μοντελοποίηση του φαινομένου.

- Προσδιορισμός Προβλήματος: Ουσιαστικός στόχος της διπλωματικής είναι η χωρική ανάλυση των ελληνικών εκλογικών αποτελεσμάτων των Ευρωεκλογών του 2019 μέσω της εφαρμογής του εργαλείου QGIS. Η εφαρμογή είναι ένα χωρικό φαινόμενο καθότι αναφέρεται σε χωρικές οντότητες, και συγκεκριμένα στις περιφερειακές ενότητες της Ελλάδας. Η έρευνα για τη συλλογή των ποσοτικών στοιχείων επικεντρώθηκε στα δεδομένα του Υπουργείου Εσωτερικών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

- Επιλογή Μεταβλητών: Η επιλογή των μεταβλητών έγινε από τα δεδομένα του Υπουργείου Εσωτερικών, υπεύθυνου φορέα διεξαγωγής της εκλογικής αναμέτρησης των ευρωεκλογών του 2019 και την ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Συγκεκριμένα, επιλέχθηκε ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων των κομμάτων που κατά την εκλογική διαδικασία εξέλεξαν ευρωβουλευτές ανά περιφερειακή ενότητα καθώς και κομμάτων που τοπικά εμφάνισαν υψηλό αριθμό ψηφοφόρων αν και δεν εξέλεξαν αντιπρόσωπο στην ευρωβουλή, ο συνολικός αριθμός όσον απείχαν από την εκλογική διαδικασία ανά περιφερειακή ενότητα και ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων ανά περιφερειακή ενότητα.

Για να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν οι μεταβλητές αυτές, κρίθηκε απαραίτητη η επεξεργασία τους. Όλες οι μεταβλητές μετατράπηκαν σε ποσοστά επί του συνόλου για να είναι εύκολα συγκρίσιμα. Οι ανωτέρω μεταβλητές επελέγησαν γιατί αντλούνται από αξιόπιστη πηγή ωστόσο, δεν διακρίνονται για την ταύτιση τους με το γεωγραφικό υπόβαθρο που θα χρησιμοποιηθεί στην παρούσα εργασία.

- Περιοχή Μελέτης: Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τις 74 περιφερειακές ενότητες της Ελλάδας. Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε) είναι χωρικά ταυτόσημη με τον νομό και πολιτικά ορίζεται ως, η γεωγραφική περιοχή εκλογής των βουλευτών κατά τη διενέργεια

των βουλευτικών εκλογών.

Σύμφωνα με το Άρθρο 1 του Π.Δ. 26/2012 (ΦΕΚ Α' 57/15.3.2012) για τις εκλογικές περιφέρειες **“Περιφέρεια για την εκλογή βουλευτών ορίζεται ο νομός.”**

Ωστόσο, κάθε περιφερειακή ενότητα της επικράτειας (74 τον αριθμό) δεν αποτελεί και εκλογική περιφέρεια (59 τον αριθμό), λόγω του αριθμητικά μεγάλου πληθυσμού που σημειώνεται στις δύο μεγαλύτερες περιφέρειες, της Αττικής και της Θεσσαλονίκης, αλλά και σε ορισμένες νησιωτικές περιφερειακές ενότητες, όπου ορίζονται κατ' εξαίρεση πρόσθετες εκλογικές περιφέρειες.

3.1 Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών και Θεματικοί χάρτες

Τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (ΓΣΠ) είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για την επιστήμη της γεωγραφίας, εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εφαρμογές χωρικού σχεδιασμού αλλά και για επιστημονικές έρευνες. Τα ΓΣΠ είναι εργαλεία με δυνατότητες συγκέντρωσης, αποθήκευσης, συνδυασμού, διαχείρισης και σχεδιασμού δεδομένων διαφορετικής προέλευσης, που εξελίσσονται στον χώρο.

Στόχος της γεωπληροφορικής είναι η ανάπτυξη και η εφαρμογή μεθόδων, για την επίλυση προβλημάτων στις γεωεπιστήμες, με έμφαση στην γεωγραφική θέση των αντικειμένων.

Η γεωγραφική αυτή θέση των αντικειμένων αποτυπώνεται σε χάρτες.

Οι χάρτες διακρίνονται σε δύο (2) κατηγορίες: α) τους γενικούς χάρτες, που χωρίζονται σε γεωμορφολογικούς και πολιτικούς και β) τους θεματικούς χάρτες, που εστιάζουν σε ένα χαρακτηριστικό, μία μεταβλητή ή ένα φαινόμενο. Η εργασία αυτή θα βασιστεί στους θεματικούς χάρτες και στο επιστημονικό κομμάτι της επανομαζόμενης θεματικής χαρτογραφίας.

Πρότερο βήμα της δημιουργίας ενός χάρτη, ανεξαρτήτου κατηγορίας, αποτελεί ο προσδιορισμός του σκοπού που θα εξυπηρετεί και ο τρόπος που θα χρησιμοποιηθεί. Πρέπει ν' απαντηθούν οι ερωτήσεις α) πως, β) ποιος και γ) γιατί, για να προσδιοριστεί το περιεχόμενό του σε ότι αφορά το είδος και την ποσότητα της πληροφόρησης, καθώς και τον τρόπο και την ακρίβεια της απόδοσης της.

Βάσει των ανωτέρω, διακρίνονται τρεις τύποι χαρτών ως προς το περιεχόμενό τους.

❖ Οι χάρτες βάσης

Σ' αυτό το τύπο χαρτών κατατάσσονται, οι τοπογραφικοί και υδρογραφικοί χάρτες, οι οποίοι παρουσιάζουν όλα τα βασικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής και οι θεματικοί χάρτες οι οποίοι παρουσιάζουν όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με ένα φαινόμενο. Ουσιαστικά, απεικονίζουν στην ίδια εικόνα, το σύνολο των συστατικών που χαρακτηρίζουν το φαινόμενο καθώς και τη σύνδεση του με το χώρο όπου εμφανίζεται. Αυτοί οι χάρτες δεν απαντούν σε ερωτήσεις σχετικά με τη γενική εικόνα των δεδομένων, αλλά δίνουν απαντήσεις σε συγκεκριμένες ερωτήσεις σε τοπικό επίπεδο.

❖ Οι χάρτες ανάλυσης

Αυτός ο τύπος χαρτών απεικονίζει, ένα μεμονωμένο χαρακτηριστικό ενός φαινομένου, αν το φαινόμενο είναι σύνθετο, ή ένα φαινόμενο αν αυτό είναι απλό. Σε περίπτωση που απαιτείται απεικόνιση όλων των χαρακτηριστικών κάποιου φαινομένου αυτή θα γίνει σε περισσότερους του ενός χάρτη, και κάθε ένας από αυτούς θα αντιστοιχεί σε ορισμένα από τα χαρακτηριστικά του φαινομένου. Οι χάρτες αυτοί προσφέρουν άμεση αντίληψη της κατανομής του αντικειμένου που απεικονίζουν στο χώρο όπου αυτό εμφανίζεται.

❖ Οι χάρτες σύνθεσης

Όσον αφορά τους χάρτες σύνθεσης: «Οι χάρτες σύνθεσης είναι οι χάρτες επικοινωνίας. Ένας χάρτης αυτής της κατηγορίας είναι παράγωγος ορισμένων χαρτών ανάλυσης, όπου απεικονίζονται ένα μέρος ή και όλα τα χαρακτηριστικά κάποιου φαινομένου ή και

συνδυασμοί περισσότερων του ενός φαινομένου, εξαρτώντας την πολυπλοκότητα τους από τον σκοπό για τον οποίο γίνεται ο κάθε χάρτης ή από το χρήστη στον οποίο απευθύνεται ο χάρτης» (Νάκος, 2009).

Στο τελευταίο στάδιο για τη δημιουργία ενός θεματικού χάρτη, πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένα στοιχεία-κανόνες ώστε ο χάρτης να χαρακτηριστεί ως έγκυρος, καθολικός και ευανάγνωστος.

Βασικά στοιχεία - κανόνες ενός θεματικού χάρτη είναι:

- i. το σχήμα και το μέγεθος των γεωγραφικών περιοχών (θα πρέπει, ιδανικά, να είναι χωρικές οντότητες όμοιου σχήματος και μεγέθους),
- ii. ο αριθμός των κλάσεων που ταξινομούνται οι τιμές της μεταβλητής
- iii. η μέθοδος που θα προσδιορίζει τα όρια των κλάσεων (η μέθοδος ταξινόμησης)
- iv. η χρωματική παλέτα

3.2 Χωρική Ανάλυση

“Ως χωρική ανάλυση, θα μπορούσε να οριστεί ένα σύνολο μεθόδων, οι οποίες χρησιμεύουν, όταν τα δεδομένα είναι χωρικά, δηλαδή, έχουν χωρική αναφορά”. (Goodchild and Longley, 1999)

Η χωρική ανάλυση αποτελεί ένα ευρύτατο επιστημονικό πεδίο, όπου αναλύονται μεταξύ άλλων δεδομένα επιφανειακής, γραμμικής και σημειακής μορφής. Η ανάλυση αυτών των δεδομένων, χαρακτηρίζεται από ορισμένα προβλήματα, όπως τα Modifiable Areal Unit Problem (MAUP)¹², ecological fallacy¹³, και scale (κλίμακα)¹⁴. (O'Sullivan and Unwin, 2010)

Στο πεδίο της χωρικής ανάλυσης κυρίαρχη θέση έχει η έννοια της χωρικής αυτοσυσχέτισης, μια έννοια που περιγράφεται άριστα από τον νόμο του Tobler¹⁵.

Ως χωρική αυτοσυσχέτιση νοείται, η ιδιότητα των χωρικών δεδομένων να είναι κατανεμημένα στον χώρο με μη τυχαία σειρά.

Το σενάριο να είναι τυχαίως κατανεμημένα στον χώρο τα χωρικά δεδομένα, μίας συγκεκριμένης εφαρμογής, χαρακτηρίζεται και ως μηδενική υπόθεση (nullhypothesis). (O'Sullivan and Unwin, 2010)

Η ύπαρξη της χωρικής ανάλυσης, οφείλεται στην χωρική αυτοσυσχέτιση, διότι αυτή η ιδιότητα, καθιστά προβληματικές τις τεχνικές και τις μεθόδους της παραδοσιακής στατιστικής, στην επίλυση χωρικών προβλημάτων, καθώς θεωρούν τα δεδομένα τυχαίως κατανεμημένα (O'Sullivan and Unwin, 2010).

3.3 Χωρική Αυτοσυσχέτιση

«Χωρική αυτοσυσχέτιση είναι η συσχέτιση μεταξύ των τιμών μίας μεταβλητής που οφείλεται αυστηρά στην εγγύτητα των τιμών αυτών στο γεωγραφικό χώρο, εισάγοντας μια απόκλιση από την υπόθεση

¹² Είναι η δυσκολία στην επιλογή του επιπέδου ανάλυσης. Ένα υψηλό επίπεδο ανάλυσης, όπως είναι η περιφερειακή ενότητα, μπορεί να φανερώσει χωρική αυτοσυσχέτιση, και μάλιστα τοπική. Ωστόσο, είναι ασαφής η ερμηνεία τέτοιων αποτελεσμάτων.

¹³ Πρόκειται για την συγκάλυψη δεδομένων χαμηλότερου επιπέδου, ή αλλιώς, τον αφανισμό τους, όταν αποδίδονται, εσφαλμένα, στους κατοίκους μίας περιοχής, οι ιδιότητες της χωρικής ενότητας στην οποία περιλαμβάνονται οι κάτοικοι. (Longley et al., 2011).

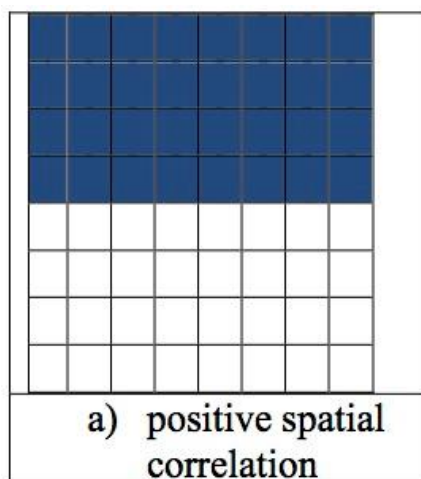
¹⁴ Όσον αφορά την συνιστώσα scale (κλίμακα), εάν οι χωρικές ενότητες μίας περιοχής, συντεθούν σε χωρικές ενότητες οι οποίες είναι υπερσύνολο των αρχικών χωρικών ενότητων, τότε αλλάζουν οι ιδιότητες της χωρικής κατανομής, συμπεριλαμβανομένης της χωρικής αυτοσυσχέτισης.

¹⁵ Σύμφωνα με τον νόμο του Tobler “τα πάντα σχετίζονται με τα πάντα, αλλά τα κοντινά, σχετίζονται περισσότερο, απ' ό,τι τα απομακρυσμένα”. (Tobler, 1970).

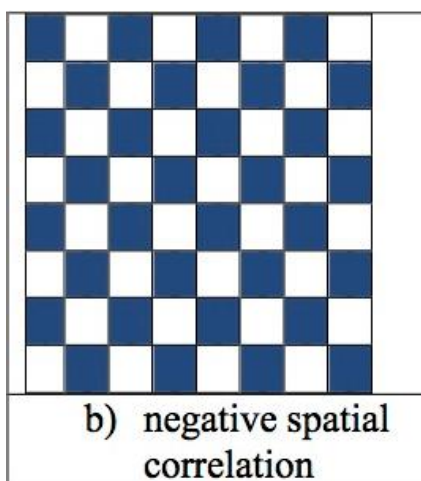
ανεξάρτητων παρατηρήσεων της κλασικής στατιστικής» (Griffith, 2009). Η χωρική αυτοσυσχέτιση υφίσταται διότι τα φαινόμενα στον πραγματικό κόσμο χαρακτηρίζονται από την συνέχεια, το μοτίβο (χαρτογραφικό), τη συστηματική συγκέντρωση, και όχι από τυχαιότητα. Στην χωρική αυτοσυσχέτιση υπάρχει εξάρτηση μεταξύ των τιμών μιας μεταβλητής σε γειτνιάζουσες ή εγγύτερες θέσεις, ή συστηματικό μοτίβο σε τιμές μιας μεταβλητής σε όλες τις περιοχές στο χάρτη λόγω του ότι υπόκεινται σε κοινούς παράγοντες.

Η χωρική αυτοσυσχέτιση μπορεί να είναι:

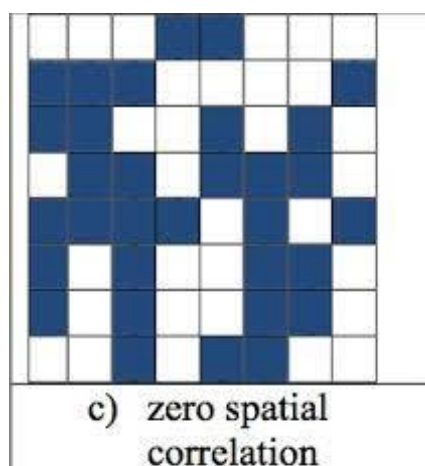
- a. Θετική χωρική αυτοσυσχέτιση έχουμε όταν για ένα πρότυπο, ικανοποιείται σε σημαντικό βαθμό η αρχή του Tobler.

- b. Αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση έχουμε όταν, τα κοντινότερα πρότυπα διαφέρουν περισσότερο από τα μακρινά, παραφράζοντας τον Tobler.

- c. Με μηδενική χωρική αυτοσυσχέτιση χαρακτηρίζονται, τα τυχαία πρότυπα

3.4 Ο Δείκτης Μέτρησης Χωρικής Αυτοσυσχέτισης Moran's I

Ο δείκτης Moran's I αποτελεί έναν από τους πιο συνηθισμένους και κοινούς δείκτες που χρησιμοποιούνται στην εξέταση ύπαρξης χωρικής αυτοσυσχέτισης χωρικών δεδομένων μίας μεταβλητής. Ο δείκτης Moran's I είναι ευρύτερα γνωστός λόγω του εκτενούς ερευνητικού έργου των Cliff και Ord (1973, 1981) που δημοσίευσαν εμπειριστατωμένες μελέτες για τη χωρική αυτοσυσχέτιση στα γεωγραφικά δεδομένα. Οι ανωτέρω ερευνητές προτείνουν έναν μαθηματικό τύπο για τον υπολογισμό του δείκτη Moran's I, ο οποίος βασίζεται στους υπολογισμούς του ερευνητή Moran (1948) και στον αρχικό ορισμό του δείκτη I (Moran, 1950), ο οποίος ορισμός έχει τη βάση του στην ανάλυση του συντελεστή συσχέτισης Pearson.

Για να μπορούν να ερμηνευθούν οι δείκτες Moran's I, και local Moran's I, πρέπει να είναι στατιστικά σημαντικοί (statistical significance). Το κριτήριο της στατιστικής σημαντικότητας εξασφαλίζει ότι δεν είναι τυχαίοι οι δείκτες που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση, δηλαδή ότι τα χωρικά πρότυπα δεν είναι αποτέλεσμα τυχαίων διαδικασιών.

Ο ολικός δείκτης Moran's I δέχεται τιμές από -1 ως $+1$ και ερμηνεύεται παρόμοια με τον συντελεστή συσχέτισης (Rogerson 2010):

- ✓ Τιμές κοντά στο $+1$ υποδηλώνουν θετική χωρική αυτοσυσχέτιση και μάλιστα ισχυρή (αναμένονται χωρικά πρότυπα στα οποία γειτονικές παρατηρήσεις τείνουν να έχουν παρόμοια υψηλές ή χαμηλές τιμές μιας μεταβλητής)
- ✓ Τιμές κοντά στο -1 υποδηλώνουν αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση επίσης ισχυρή όσο τείνουν στο -1 (π.χ. υψηλές τιμές μιας μεταβλητής τείνουν να βρίσκονται κοντά σε χαμηλές τιμές)
- ✓ Τιμές κοντά στο 0 υποδηλώνουν απουσία χωρικής αυτοσυσχέτισης οπότε και απουσία χωρικών προτύπων.

Ωστόσο, πρέπει να λεχθεί ότι σε γενικές γραμμές τα χωρικά δεδομένα είναι σύνηθες να έχουν θετική χωρική αυτοσυσχέτιση - λόγω του πρώτου νόμου της γεωγραφίας - ενώ είναι σπάνια η ύπαρξη αρνητικής χωρικής αυτοσυσχέτισης.

Ο πρώτος τύπος που δημιούργησε ο Moran, γνωστός ως Moran's I, αναφέρεται σε μια μεταβλητή X με τιμές x_i για κάθε χωρική οντότητα i .

Ο τύπος αποδίδεται με την συνάρτηση:

$$\text{Δείκτης Moran's I} = \frac{n}{2A} \frac{\sum_j^n \sum_j^n w_{ij} (x_i - \bar{x})(x_j - \bar{x})}{\sum_i^n (x_i - \bar{x})^2}$$

Στον δείκτη αυτό:

n είναι οι χωρικές οντότητες,

\bar{x} είναι ο μέσος όρος των τιμών x_i

A είναι ο συνολικός αριθμός συνδέσεων στο σύστημα με βάση τη γειτνίαση

w_{ij} είναι τα βάρη που ορίζονται από την εγγύτητα των παρατηρήσεων

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Στην παρούσα εργασία, μελετήθηκαν τα εκλογικά χαρακτηριστικά των ευρωεκλογών, στην ελληνική επικράτεια, για την εκλογική αναμέτρηση στις Ευρωεκλογές του 2019. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε η συγκεκριμένη χρονική περίοδος είναι, η διερεύνηση της χωρικής κατανομής των εκλογικών αποτελεσμάτων, στην χρονική στιγμή του Μαΐου του 2019, μετά την έξοδο από τα “μνημόνια”, την επιτροπεία δηλαδή της ελληνικής οικονομίας.

Η ανάλυση της ελληνικής επικράτειας, στην ανωτέρω περίοδο, έγινε στο επίπεδο της περιφερειακής ενότητας. Οι περιφερειακές ενότητες ενδιαφέροντος μας αριθμούνται σε εβδομήντα τέσσερις (74), ενώ εξαιρέθηκαν η χερσόνησος Άθως (Άγιον Όρος) η οποία δεν συμμετέχει σε οποιαδήποτε εκλογική αναμέτρηση καθώς και οι Έλληνες ψηφοφόροι του εξωτερικού.

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν, είναι το σύνολο των ψήφων, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, για τα επτά (7) πρώτα, σε φθίνουσα κατάταξη σε ψήφους, κόμματα τα οποία συμμετείχαν στις ευρωεκλογές του Μαΐου του 2019, ενός κομμάτος με αυξημένο αριθμό ψηφών σε τοπικό επίπεδο όπου επίσης συμμετείχε στις ευρωεκλογές του 2019, και το ποσοστό της αποχής.

4.1 Πηγή δεδομένων

Για την διεκπεραίωση της εργασίας θα χρησιμοποιηθούν δευτερογενής πηγές δεδομένων, και ειδικότερα τα αποτελεσμάτων των ευρωεκλογών του εκλογικού έτους 2019 στην Ελλάδα, τα οποία θα ληφθούν από τις επίσημες ιστοσελίδες, του καθ' ύλην αρμόδιου για την διεξαγωγή των ευρωεκλογών Υπουργείου Εσωτερικών (ΥΠ.ΕΣ)¹⁶ και από την ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκή Ένωσης (ΕΕ)¹⁷. Το χαρτογραφικό υπόβαθρο θα ληφθεί από την ιστοσελίδα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ)¹⁸.

4.2 Επεξεργασία δεδομένων και δημιουργία της βάσης δεδομένων

Για την δημιουργία της βάσης δεδομένων, έγινε επεξεργασία των δευτερογενή δεδομένων σε μορφή κατάλληλη προς επεξεργασία από το λογισμικό QGIS και Geoda, τα οποία λογισμικά θα χρησιμοποιηθούν για την απεικόνιση των αποτελεσμάτων των ευρωπαϊκών εκλογών στη Ελλάδα το 2019.

Συγκεκριμένα, σε υπολογιστικό φύλλο (Excell) έγινε αντιγραφή των αποτελεσμάτων των Ευρωεκλογών, από την ιστοσελίδα του ΥΠ.ΕΣ, σε αριθμό ψηφοφόρων, ανά περιφερειακή ενότητα, των έξι (6) κομμάτων που εξέλεξαν αντιπροσώπους στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, ενός κόμματος του ελληνικού κοινοβουλίου που τα ποσοστά του πλησίασαν πολύ κοντά στο οριζόμενο ποσοστό για την εκλογή ευρωβουλευτή, ενός κόμματος που παρουσιάζει ισχυρά ποσοστά σε τοπικό επίπεδο (περιφερειακή ενότητα), της αποχής και του συνόλου όλων όσων ψήφισαν. Πρέπει να σημειωθεί ότι, λόγω της υφιστάμενης διαφοροποίησης μεταξύ των περιφερειακών ενότητων (74), όπως αυτές προκύπτουν από τον νόμο 3852/2010¹⁹ (νόμος Καλλικράτη) για την αυτοδιοίκηση, σε σχέση με τις ορισμένες, από την νομοθεσία, εκλογικές περιφέρειες (59) έγινε μια προσεκτική αντιγραφή των αποτελεσμάτων από τις εκλογικές περιφέρειες στις αντίστοιχες περιφερειακές ενότητες. Έπειτα, σε κάθε περιφερειακή ενότητα του υπολογιστικού φύλλου δόθηκε ένας κωδικός όμοιος με τον κωδικό

¹⁶ <https://ekloges.ypes.gr/>

¹⁷ <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/previous-elections>

¹⁸ <https://www.statistics.gr/digital-cartographical-data>

¹⁹ Νόμος 3852/2010 Φεκ Α' 87/7.6.2010

που κατέχουν οι περιφερειακές ενότητες στο χαρτογραφικό υπόβαθρο που ελήφθη από την ΕΛ.ΣΤΑΤ, ώστε να είναι δυνατή η σύνδεση των δύο αντικειμένων, δηλαδή του χαρτογραφικού υπόβαθρου και του υπολογιστικού φύλλου. Τα δύο αντικείμενα εισήχθησαν στο λογισμικό QGIS, με το υπολογιστικό φύλλο να υφίσταται τροποποίηση, καθώς, ο αριθμός των ψηφοφόρων των κομμάτων και της αποχής μετατράπηκε σε ποσοστό επί της εκατό (%) και στη συνέχεια έγινε η σύνδεση των δύο, αποδίδοντας τελικώς το ποσοστό που έλαβαν τα κόμματα στις ευρωεκλογές ανά περιφερειακή ενότητα, αλλά και το ποσοστό αποχής από την εκλογική διαδικασία ανά περιφερειακή ενότητα.

Προκειμένου τα δεδομένα να μετατραπούν σε διαχειρίσιμη μορφή και να αποτυπωθούν χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό QGIS και GeoDa.

Τα δεδομένα αποτυπώθηκαν σε θεματικούς χάρτες όπως παρατίθενται παρακάτω.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ

5.1 Απεικόνιση και Σχολιασμός των αποτελεσμάτων

Στο κεφάλαιο αυτό θα σχολιαστούν σε εκλογικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο χωρική ανάλυσης, τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών του 2019 επί τη βάση των απεικονίσεων, για τα κόμματα στα οποία έγινε λήψη και επεξεργασία των δεδομένων.

Κρίνεται επίσης αναγκαίο να επαναληφθεί ότι, κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων του τοπικού δείκτη Morgan's I, στην περίπτωση της θετικής χωρικής αυτοσυσχέτισης στις υψηλές τιμές (High-High), Π.Ε με έντονο κόκκινο χρώμα στους χάρτες LISA, οι γειτνιάζουσες Π.Ε με γκρι χρώμα έχουν επίσης υψηλές τιμές. Το ίδιο συμβαίνει και με τις περιπτώσεις που υφίσταται θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στις χαμηλές τιμές (Low-Low), Π.Ε με έντονο μπλε χρώμα, όπου οι γειτνιάζουσες σε αυτές Π.Ε με γκρι χρώμα έχουν επίσης χαμηλές τιμές.

Νέα Δημοκρατία

Στις πρόσφατες ευρωεκλογές η Νέα Δημοκρατία (ΝΔ) εξέλεξε 8 ευρωβουλευτές με το 33,12% στην επικράτεια να την ψηφίζουν για να τους εκπροσωπήσει στην Ευρώπη.

Όπως απεικονίζεται στον χάρτη (Εικόνα.1) με λευκό χρώμα, το κόμμα της Ν.Δ κινείται στα κατώτερα γενικά ποσοστά, σε μια κλίμακα διαφοράς σχεδόν 8% (19,7%-27,5%) σε 9 Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε), ειδικότερα στις περιφερειακές ενότητες του Ηρακλείου και των Χανίων Κρήτης, η οποία δεύτερη, αποτελεί και γενέτειρα του αρχηγού της ΝΔ, καθώς επίσης και στην περιφερειακή ενότητα Αχαΐας, παραδοσιακό προπύργιο του άλλοτε κραταιού ΠΑΣΟΚ, στην Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας, στην Περιφερειακή Ενότητα Σάμου (νησιά Σάμος και Ικαρίας), στις Περιφερειακές ενότητες Ξάνθης και Ροδόπης όπου ο πληθυσμός είναι Έλληνες με αμιγώς μουσουλμανική θρησκευτική συνείδηση, ενώ στην μεγαλύτερη πληθυσμιακή περιφέρεια της χώρας, της Αττικής, τα χαμηλότερα ποσοστά παρουσιάζονται στις Περιφερειακές ενότητες της Δυτικής Αττικής και του Δυτικού Τομέα Αθηνών.

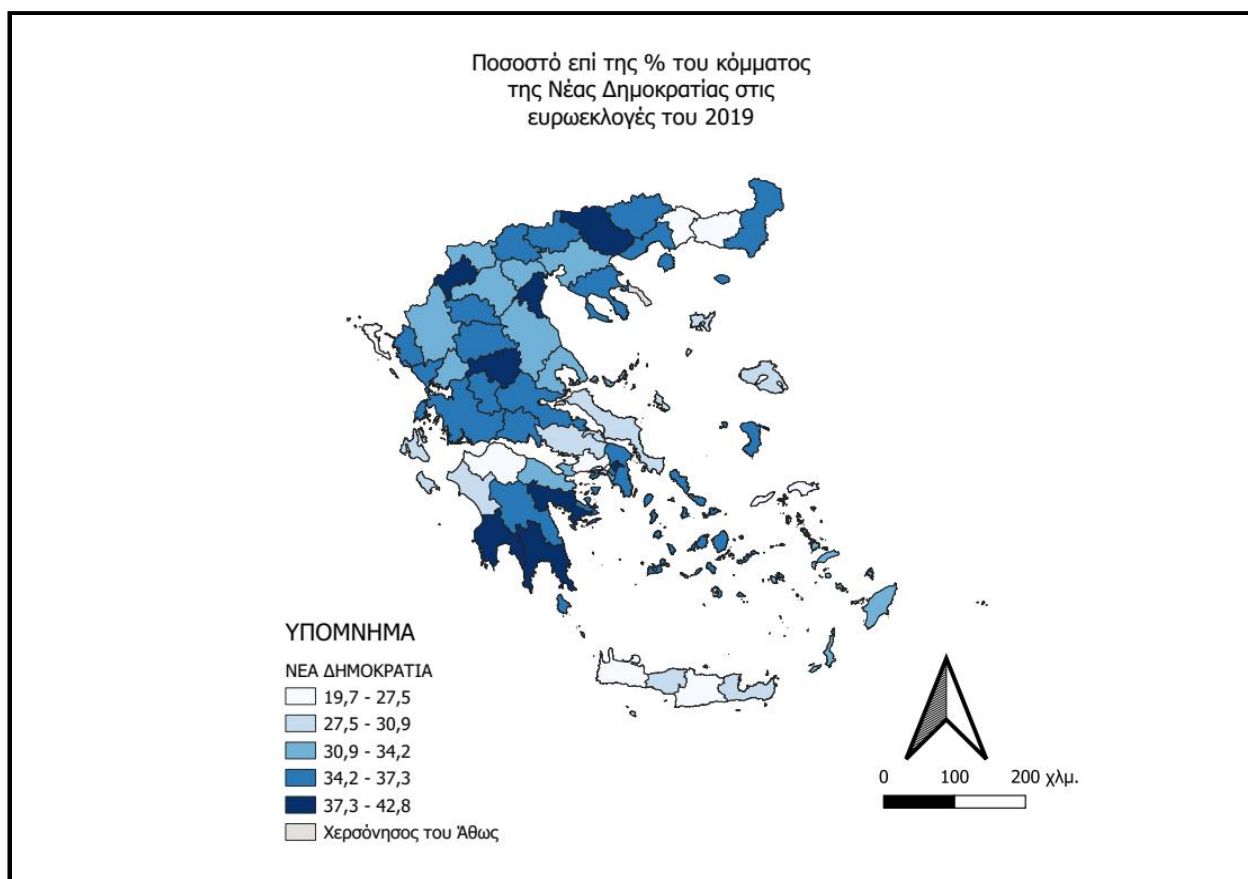
Τα ποσοστά αυξάνονται σε τρεις άνισες κλίμακες, διαφοράς σχεδόν 10% (27,5%-37,3%), όπου περιλαμβάνονται τρεις κατηγορίες (γαλάζιο, μπλε, έντονο μπλε), καλύπτοντας σχεδόν όλη την υπόλοιπη επικράτεια, ενώ οχτώ (8) περιφερειακές ενότητες, εντάσσονται στην κλίμακα από 37,3%-42,8 (σκούρο μπλε) αποτυπώνοντας τα μέγιστα ποσοστά του κόμματος πανελλαδικά, και συγκεκριμένα, στην Πελοπόννησο διακρίνονται, με υψηλά ποσοστά, τρεις Π.Ε, η Π.Ε Μεσσηνίας (γενέτειρα του πρώην προέδρου τη Ν.Δ και τέως Πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά, η Π.Ε Λακωνίας (παραδοσιακό κάστρο της δεξιάς παράταξης) στην οποία καταγράφηκε και το μέγιστο ποσοστό του κόμματος με 42,83%, και η Π.Ε Αργολίδας. Στην Περιφερειακή Ενότητα Β1 Βόρειου Τομέα Αθηνών επίσης η Ν.Δ καταλαμβάνει ισχυρό ποσοστό της τάξης του 39,63%, ενώ ανεβαίνοντας βορειότερα διαπιστώνονται μεγάλα ποσοστά στις Π.Ε Καρδίτσας, στην Π.Ε Πιερίας, στην Π.Ε

Σερρών (γενέτειρα του ιδρυτή της δεξιάς παράταξης Κων. Καραμανλής αλλά και των διαδόχων του, στην πρωθυπουργία τον Κων. Αλ. Καραμανλή και σε υπουργικό θώκο τον Κων. Αχ. Καραμανλή) και στην Π.Ε Καστοριάς²⁰, ενδεχομένως λόγω τις υπογραφής της Συνθήκης των Πρεσπών με την οποία συμφωνήθηκε, μεταξύ της Ελλάδος και του κράτους των Σκοπίων, η

μετονομασία του τελευταίου σε Βόρειο Μακεδονία, μια συνθήκη που γνώρισε σφοδρές αντιδράσεις στο εσωτερικό και των δύο κρατών.

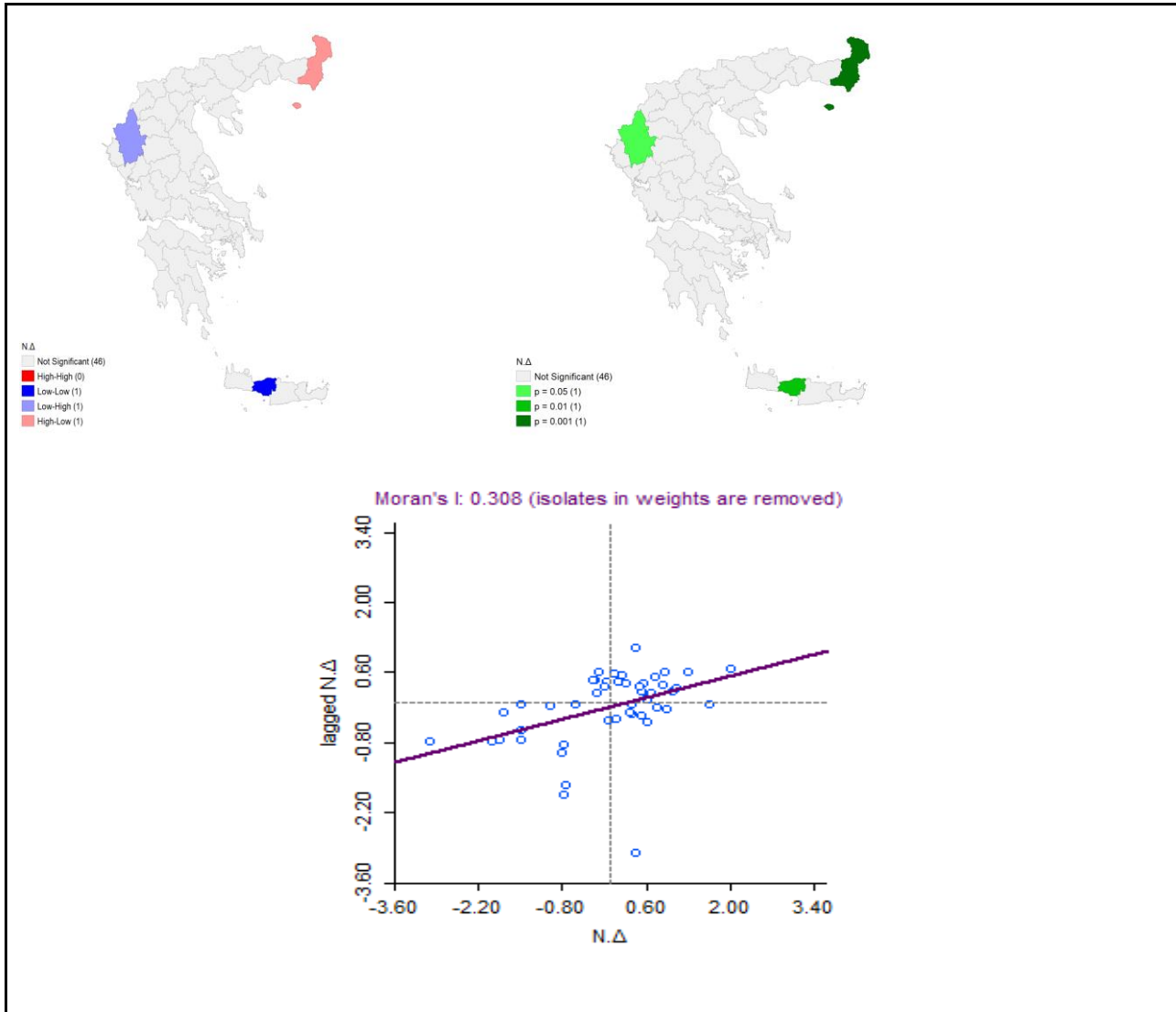
²⁰ Στις Ευρωεκλογές του Μαΐου του 2019 το κόμμα της Ν.Δ πήρε ποσοστό 41,29%, αυξάνοντας σχεδόν 10% το ποσοστό της σε σχέση με τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών του 2014 όπου πήρε 31,72% .

Οι Π.Ε που τα ποσοστά κυμαίνονταν άνω του 30% έδωσαν στην ΝΔ την νίκη στις ευρωεκλογές του 2019 αλλά και την ικανότητα να αυξήσει τα ποσοστά της στην επικράτεια κατά δέκα μονάδες (10,4% συγκεκριμένα), λαμβάνοντας ένα ποσοστό της τάξης του 33,12%, σε σχέση με τις ευρωεκλογές του 2014, όταν και είχε λάβει 22,72% πανελλαδικά.

Εικόνα 1: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας για τις Ευρωεκλογές του 2019

Από την αποτύπωση του τοπικού δείκτη Moran I (εικόνα 2) η ΝΔ παρουσιάζει θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στις χαμηλές τιμές της στην Π.Ε Ρεθύμνης, ενώ η αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση παρουσιάζεται στις υψηλές τιμές της στην Π.Ε Έβρου και στις χαμηλές τιμές της στην Π.Ε Ιωαννίνων. Επίσης, θα μπορούσε να λεχθεί ότι το κόμμα της ΝΔ ενδεχομένως να έχει υψηλό βαθμό εθνικοποίησης, συγκριτικά με τα υπόλοιπα κόμματα που εξετάζονται, λόγω των υψηλών και σχεδόν ομοιογενών ποσοστών της σε όλες τις Π.Ε της Επικράτειας, συμπέρασμα που εξάγεται και λόγω του μικρού αριθμού Π.Ε που εμφάνισαν χωρική αυτοσυσχέτιση

Εικόνα 2: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (NΔ)

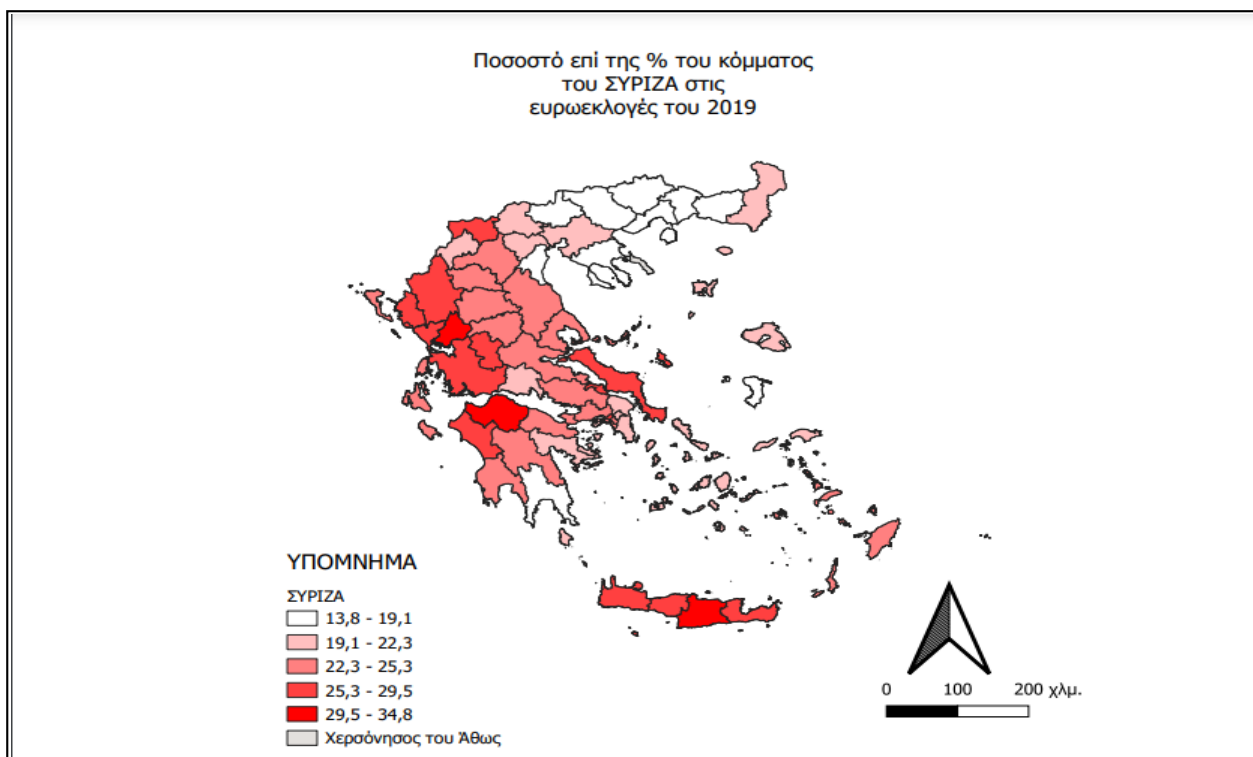
Σύριζα

Όσον αφορά το κόμμα που κυβερνούσε τη χώρα, κατά την διεξαγωγή των Ευρωεκλογών του 2019, το ΣΥΡΙΖΑ, εξέλεξε έξι (6) ευρωβουλευτές, λαμβάνοντας ποσοστό ανά την επικράτεια το 23,75%. Παρατηρείται ότι σε δέκα (10) Περιφερειακές Ενότητες, εκ των οποίων οι οκτώ (8) της Μακεδονίας και της Θράκης²¹, η μία (1) στην Πελοπόννησο²² και η μία (1) στο Βόρειο Αιγαίο²³, το τότε κυβερνών κομμά έλαβε ποσοστά κάτω του 20% (λευκή μπάρα).

Σε αυτό το σημείο πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα τα κατώτερα ποσοστά του κόμματος της Ν.Δ είναι ανώτερα από τα ποσοστά του Σύριζα στις δέκα προαναφερόμενες Π.Ε, δηλαδή η λευκή μπάρα (19,7%-27,5%) στον χάρτη της Ν.Δ είναι μεγαλύτερη σε ποσοστό από την λευκή μπάρα (13,8%-19,1%) στον χάρτη του Σύριζα, και αποτελεί ουσιαστικά μέτρο σύγκρισης, ποσοστιαία, με τις δύο αμέσως επόμενες μπάρες στον χάρτη του Σύριζα (ροζ, 19,1%-22,3% και έντονο ροζ, 22,3%-25,3%) αναδεικνύοντας την χαμηλή συσπείρωση που είχε το τότε κυβερνών κόμμα στους ψηφοφόρους.

Σε τρεις (3) μόνο Π.Ε έπιασε τα ανώτερα ποσοστά του, δηλαδή 29,5% - 34,8% (έντονη κόκκινη μπάρα), και είναι οι Π.Ε Αχαΐας (31,19%), Άρτας (34,78%), Ηρακλείου (33,14%) και Ιωαννίνων και στις οποίες πρέπει να σημειωθεί ότι ξεπέρασε σε ποσοστά την Ν.Δ, λόγω μάλλον, των ειδικών χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν οι αναφερόμενες Π.Ε, και συγκεκριμένα η Π.Ε Άρτας, η οποία αποτελεί γενέτειρα του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ, οι Π.Ε Αχαΐας και Ηρακλείου, παραδοσιακές περιοχές στις οποίες η σοσιαλδημοκρατία και κατ' επέκταση η Αριστερά λαμβάνει ισχυρά ποσοστά.

Ο ΣΥΡΙΖΑ κυμάνθηκε στα ποσοστά μεταξύ 19% με 29,5% σε σαράντα εννέα (49) Π.Ε. Ο εγκλωβισμός αυτού του μεγάλου αριθμού Π.Ε στο φάσμα μεταξύ του μέσου αυτού ποσοστού ήταν και ο λόγος του μικρού ποσοστού στην επικράτεια, μόλις 23,75%, όταν στις ευρωεκλογές του 2014 το ποσοστό στην επικράτεια ήταν 26,56%.

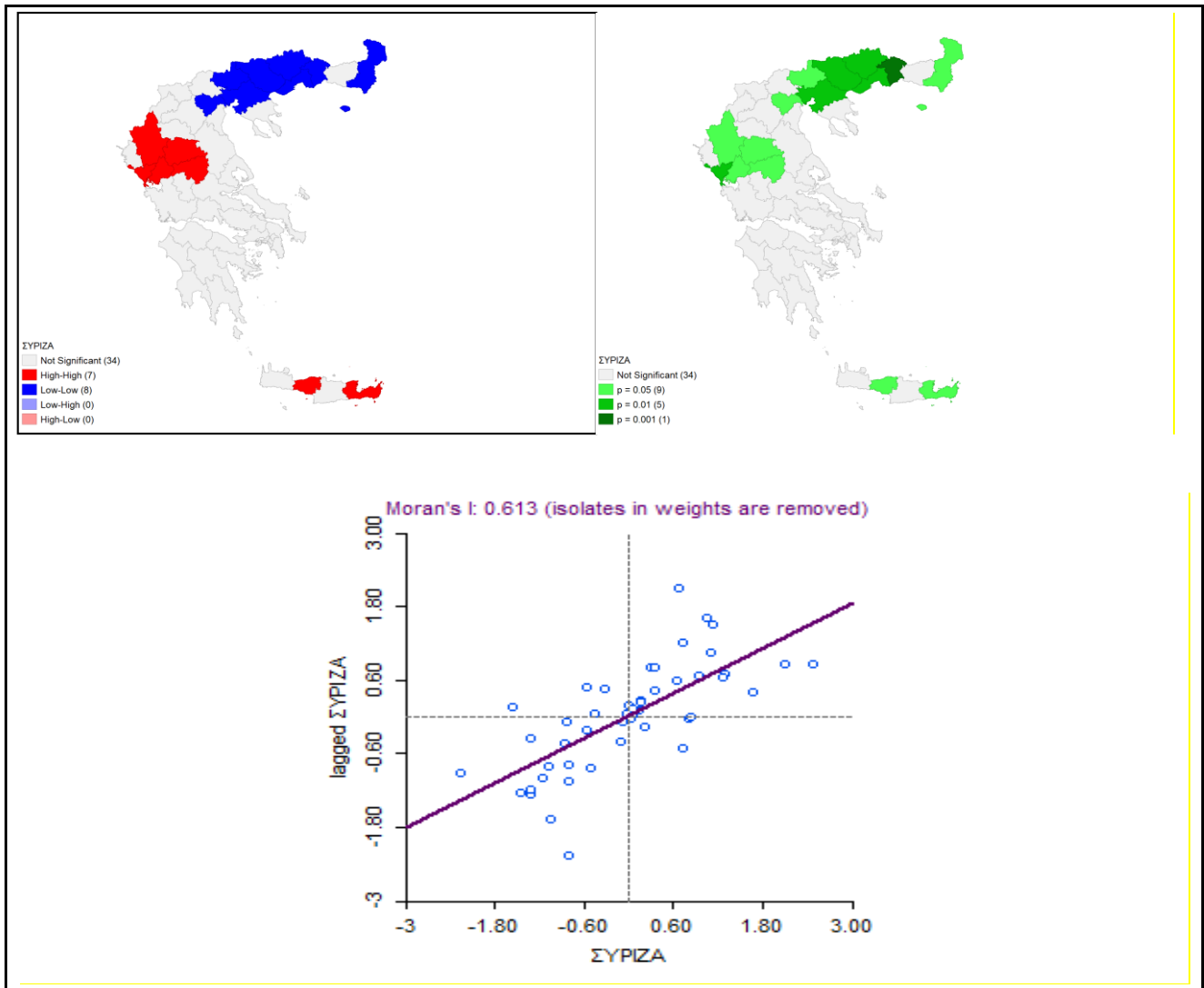
Εικόνα 3: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος του ΣΥΡΙΖΑ για τις Ευρωεκλογές του 2019

²¹ Οι Περιφερειακές Ενότητες είναι οι Ξάνθης (19,15%) Ροδόπης (13,75%), Καβάλας (17,91%), Κιλκίς (18,67%), Δράμας (17,37%), Σερρών (17,92%), Χαλκιδικής (18,96%), Πιερίας (17,88%).

²² Π.Ε Λακωνίας (16,8%)

²³ Π.Ε Χίου (18,67%)

Εμφανείς γίνεται για το κόμμα του Σύριζα η ισχυρή θετική χωρική αυτοσυσχέτιση σε πληθώρα Π.Ε, καθώς, σε εφτά Π.Ε παρατηρούνται συστάδες με υψηλές τιμές (Κόκκινο χρώμα) και σε οκτώ Π.Ε να παρουσιάζονται συστάδες χαμηλών τιμών (Μπλε χρώμα).

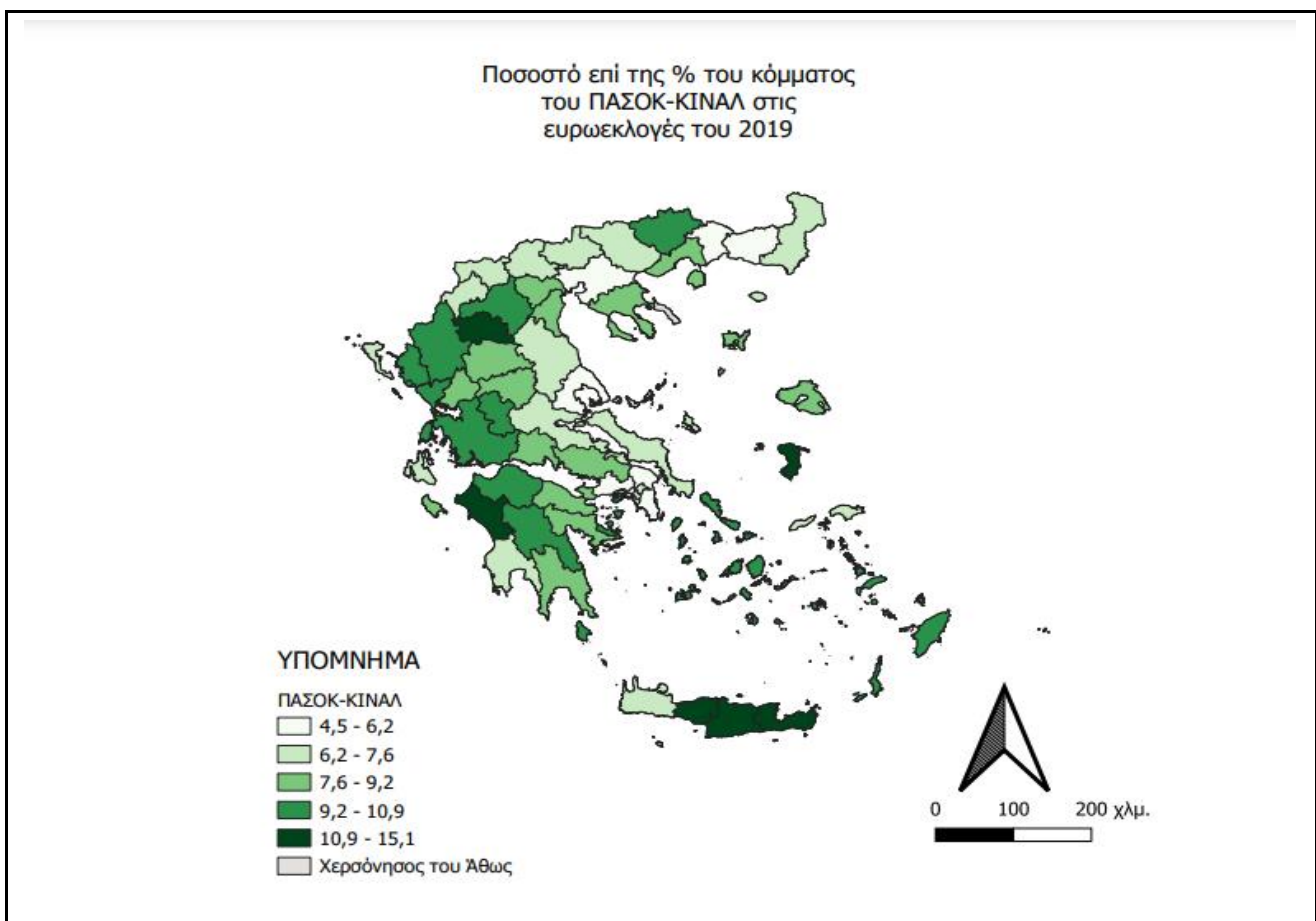

Εικόνα 4: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (ΣΥΡΙΖΑ)

Κίνημα Αλλαγής

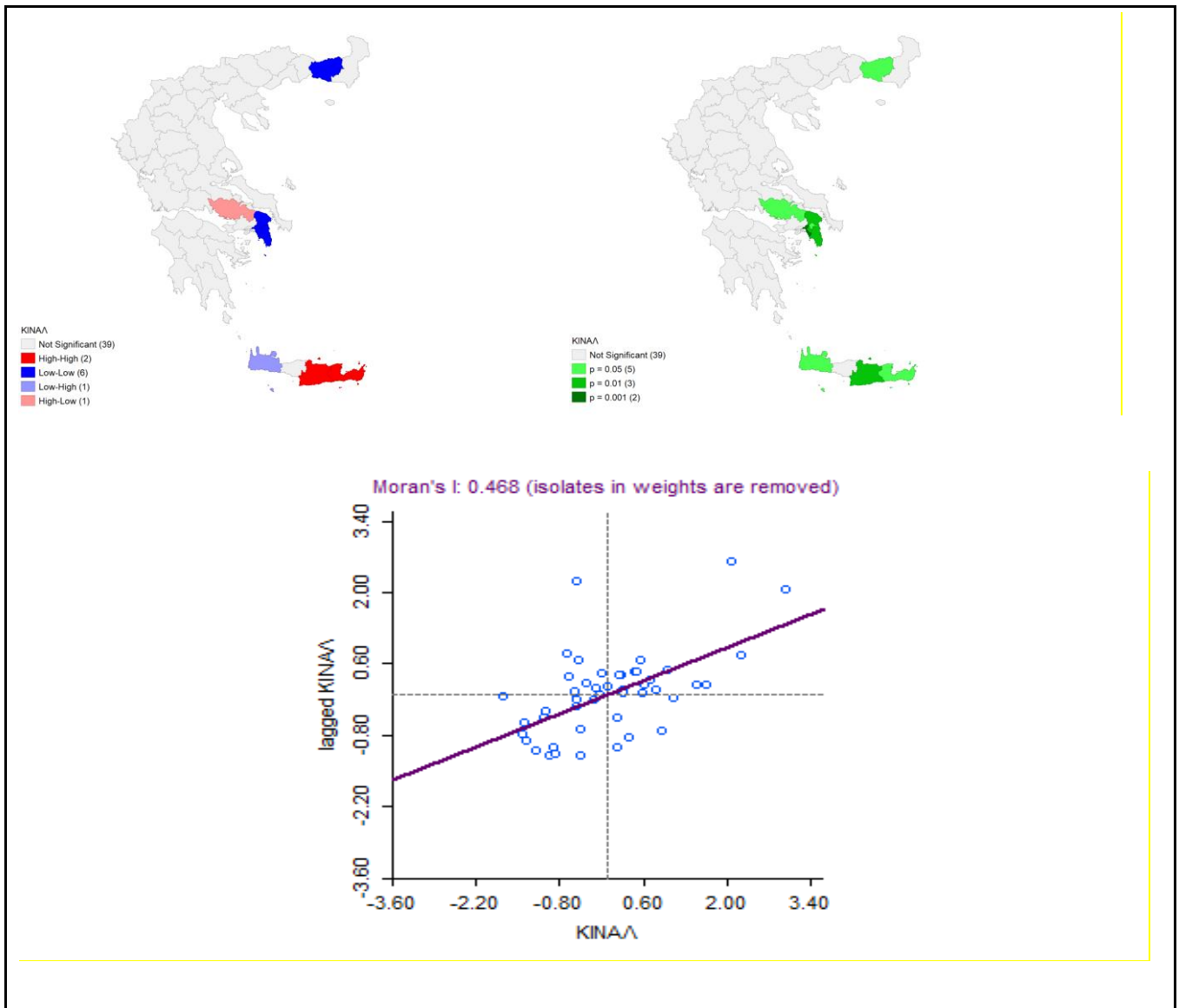
Το Κίνημα Αλλαγής (ΚΙΝΑΛ) έλαβε συμμετοχή στις ευρωεκλογές του 2019 ως συνασπισμός κομμάτων, με κορμό το ΠΑΣΟΚ και εξέλεξε δύο (2) ευρωβουλευτές λαμβάνοντας ποσοστό 7,72% στην επικράτεια, παρουσιάζοντας μια πτώση κατά 0,3% σε σχέση με τις ευρωεκλογές του 2014, όταν επίσης είχε λάβει μέρος στις ευρωεκλογές ως συνασπισμός κομμάτων με κορμό το ΠΑΣΟΚ και την επωνυμία “ελιά” και είχε λάβει 8,02% πανελληνίως. Κυμάνθηκε γενικά σε χαμηλά ποσοστά, για την ιστορία του κόμματος, με αυτά να οριοθετούνται σε ένα εύρος τιμής 10,6%, με κατώτερη τιμή το 4,5% και ανώτερη τιμή 15,1%.

Τα χαμηλότερα ποσοστά του (λευκή μπάρα) παρατηρούνται σε οκτώ (8) Περιφερειακές Ενότητες, και ειδικότερα, στην Π.Ε Ξάνθης όπου λαμβάνει 4,46%, στην Ροδόπη (5,68%), στην Μαγνησία (5,98%), την Πειραιά (5,31%), στην Θεσσαλονίκη (6,03%), στην Ανατολική Αττική (5,19%), στην Δυτική Αττική (5,25%) και στον Δυτικό Τομέα Αθηνών (6,22%), ενώ οι μέγιστες τιμές (σκούρα πράσινη μπάρα) παρατηρούνται σε επτά (7) Π.Ε και συγκεκριμένα στις Π.Ε Ηρακλείου (13,05%), στην Λασιθίου (15,1%), στο Ρέθυμνο (13,46%), στην Ηλεία (11,75%), στην Γρεβενών (12,12%) στην Κοζάνη (10,9%) και στην Χίο (11,59%).

Εικόνα 5: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος του ΚΙΝΑΛ για τις Ευρωεκλογές του 2019

Και το ΚΙΝΑΛ, όπως και η ΝΔ παρουσιάζει θετική και αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση, σε μικρότερη βέβαια κλίμακα από το τότε κυβερνών κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ. Παρατηρείται θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στις υψηλές τιμές του σε δύο Π.Ε και στις χαμηλές τιμές σε έξι Π.Ε. Όσον αφορά την αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση παρατηρείται στις υψηλές τιμές μία Π.Ε και στις χαμηλές τιμές επίσης μία Π.Ε.

Εικόνα 6: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (KINAA)

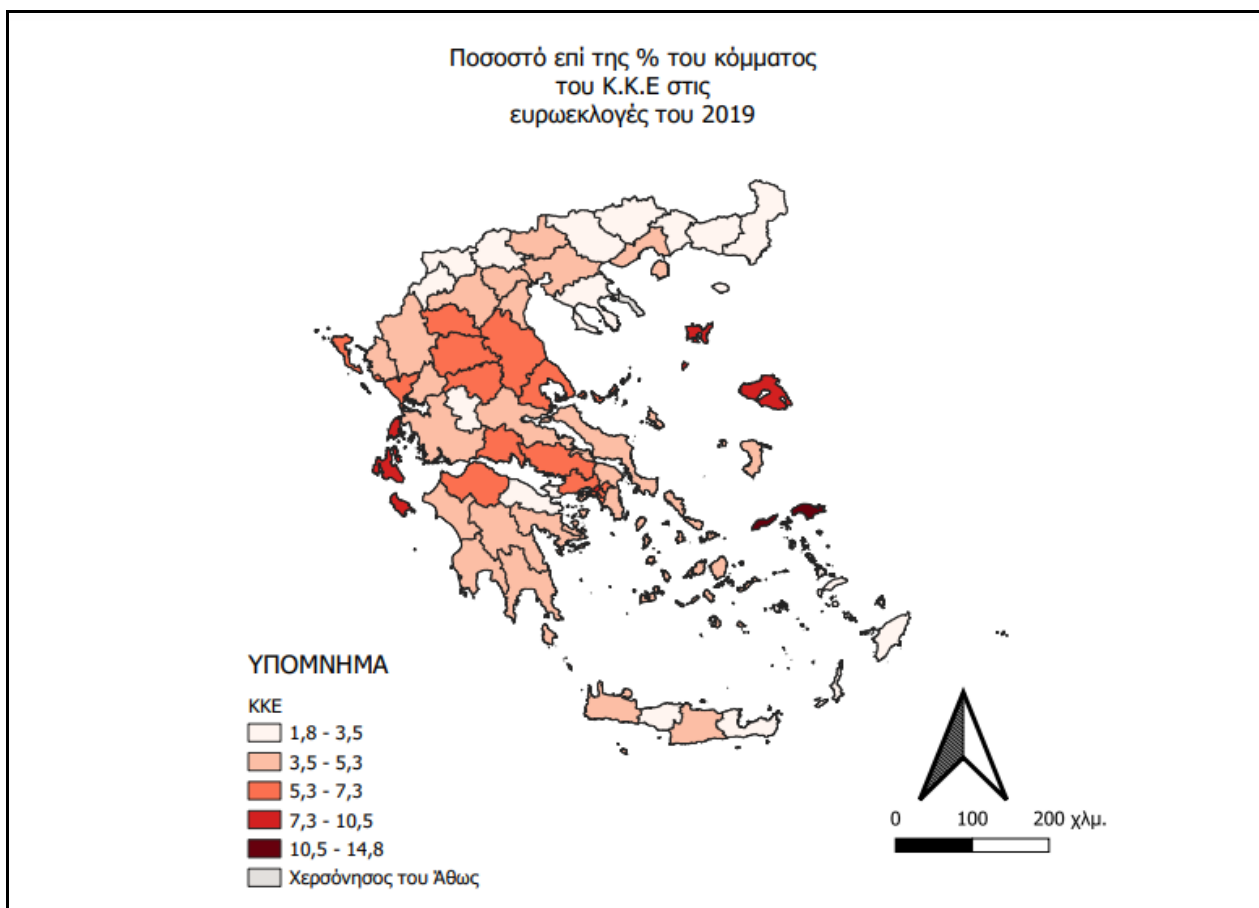
Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ) έλαβε ποσοστό 5,35% ανά την επικράτεια, εκλέγοντας 2 ευρωβουλευτές, και παρότι έχασε 0,76% από τις προηγούμενες ευρωεκλογές, του 2014, όταν και έλαβε 6,11% εκλέγοντας επίσης 2 ευρωβουλευτές.

Τα χαμηλότερα ποσοστά του εμφανίζονται στις Περιφέρειες, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου.

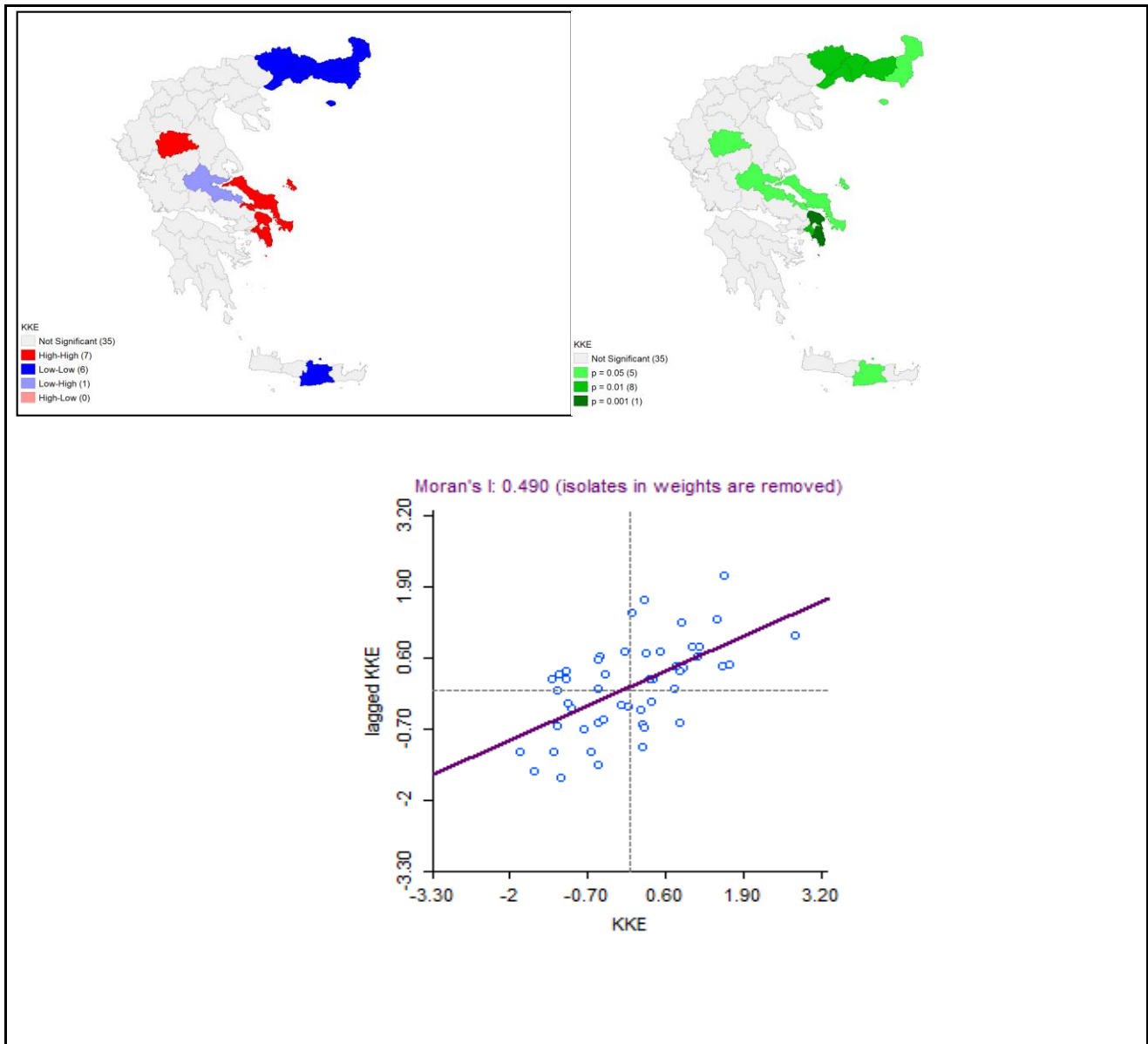
Παρουσιάζει μια εκλογική σταθερότητα περίξ του πανελλαδικού ποσοστού του στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Θεσσαλίας, Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Ελλάδος, Δυτικής Ελλάδος, Ηπείρου και Αττικής, ενώ λαμβάνει διψήφια ποσοστά στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου.

Συγκεκριμένα, τα κατώτερα ποσοστά του κόμματος συγκεντρώθηκαν στις Π.Ε Δράμας με 2,7%, Σερρών με 3,15%, Χαλκιδικής με 3%, Πέλλας με 2,8%, Καστοριάς με 2,6%, Φλωρίνης με 3,5%, Έβρου με 2,9%, Ξάνθης με 1,8%, Ροδόπης με 2,4%, Ευρυτανίας με 3%, Κορινθίας με 2,8%, Δωδεκανήσου με 3,2%, Λασιθίου με 2,8%, Ρεθύμνου με 3%, στην Π.Ε Ζακύνθου λαμβάνει το 10,5% των ψήφων του εκλογικού σώματος, στην Π.Ε Κεφαλληνίας του 10,3 %, στην Π.Ε Σάμου το 14,8% ξεπερνώντας σε ποσοστό το ΚΙΝΑΛ που έλαβε 8,6%, 6,8% και 7% αντιστοίχως.

Εικόνα 7: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος του ΚΚΕ για τις Ευρωεκλογές του 2019

Για το ΚΚΕ παρατηρείται μια ισχυρή θετική αυτοσυσχέτιση στις υψηλές τιμές σε επτά Π.Ε, όπως επίσης και στις χαμηλές τιμές σε έξι Π.Ε. Αντιθέτως αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση παρουσιάζει στις χαμηλές τιμές μία μόνο Π.Ε.

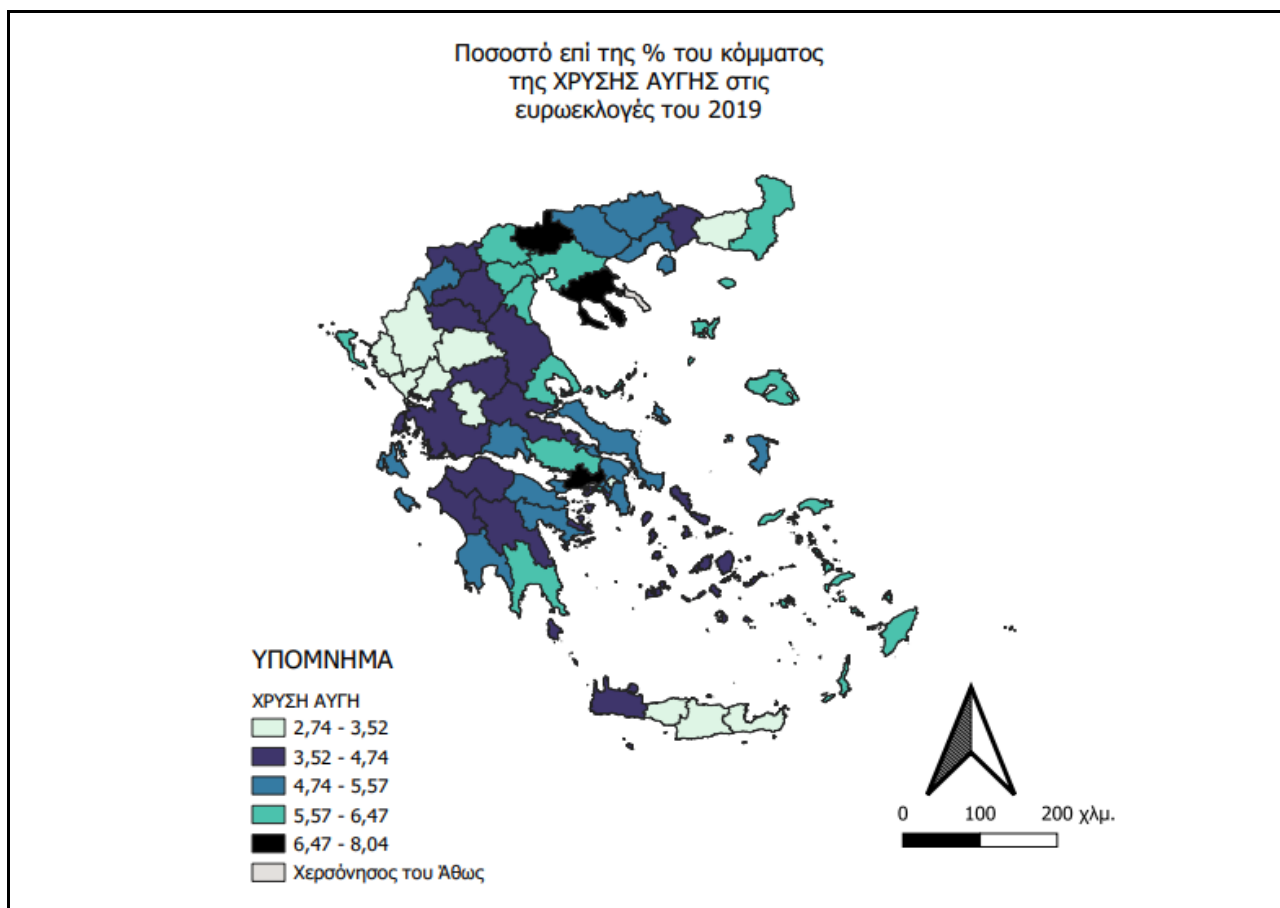

Εικόνα 8: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (ΚΚΕ)

Χρυσή Αυγή

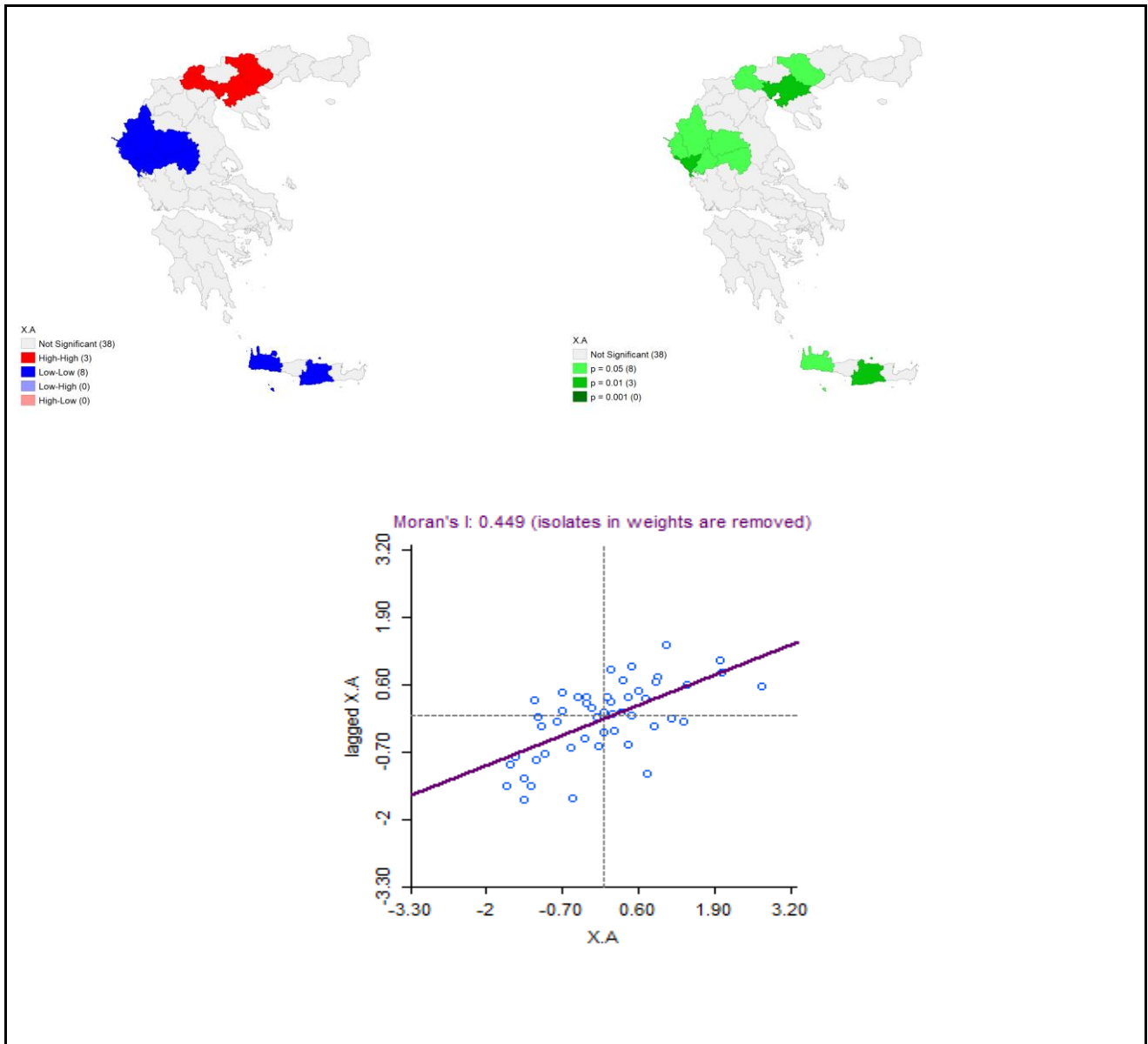
Το κόμμα της Χρυσής Αυγής λαμβάνοντας στις ευρωεκλογές το ποσοστό του 4,78% στην επικράτεια, ήρθε πέμπτο σε σειρά εκλογικής κατάταξης, εκλέγοντας δύο (2) ευρωβουλευτές. Είναι το μόνο κόμμα το οποίο έχασε το 50% σχεδόν των ποσοστών του σε σχέση με τις ευρωεκλογές του 2014, όταν και είχε εκλέξει τρεις ευρωβουλευτές, λαμβάνοντας το εντυπωσιακό ποσοστό του 9,39% πανελλαδικώς, ερχόμενο τρίτο στην εκλογική κατάταξη, ξεπερνώντας σε ψήφους, τον συνασπισμό κομμάτων με την επωνυμία “ελιά” και το ΚΚΕ.

Τα κατώτερα ποσοστά του κόμματος (ανοιχτό γαλάζιο μπάρα) διακρίνονται στις κάτωθι έντεκα (11) Π.Ε, και συγκεκριμένα στην, Ροδόπης με 3,4%, Ρεθύμνου με 2,8%, Λασιθίου με 2,7%, Ηρακλείου με 3,1%, Τρικάλων με 3,5%, Θεσπρωτίας με 3%, Πρεβέζης με 3,2%, Άρτας με 2,9%, Ιωαννίνων με 3,3%, Ευρυτανίας με 3,5%, Βόρειου Τομέα Αθηνών με 3,3%, ενώ λαμβάνει τα υψηλότερα ποσοστά (μαύρη μπάρα) σε τρεις (3) Π.Ε, αυτές του Κιλκίς με 7,2%, Χαλκιδικής με 7,2% και Δυτικής Αττικής με 8%.

Εικόνα 9: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος της Χ.Α για τις Ευρωεκλογές του 2019

Ωστόσο, θα πρέπει να παρατηρηθεί, η έντονη θετική χωρική συσχέτιση στις υψηλές τιμές σε τρεις Π.Ε στην Βόρειο Ελλάδα και στις χαμηλές τιμές σε οχτώ Π.Ε, της Ηπείρου, Θεσσαλίας και Κρήτης.

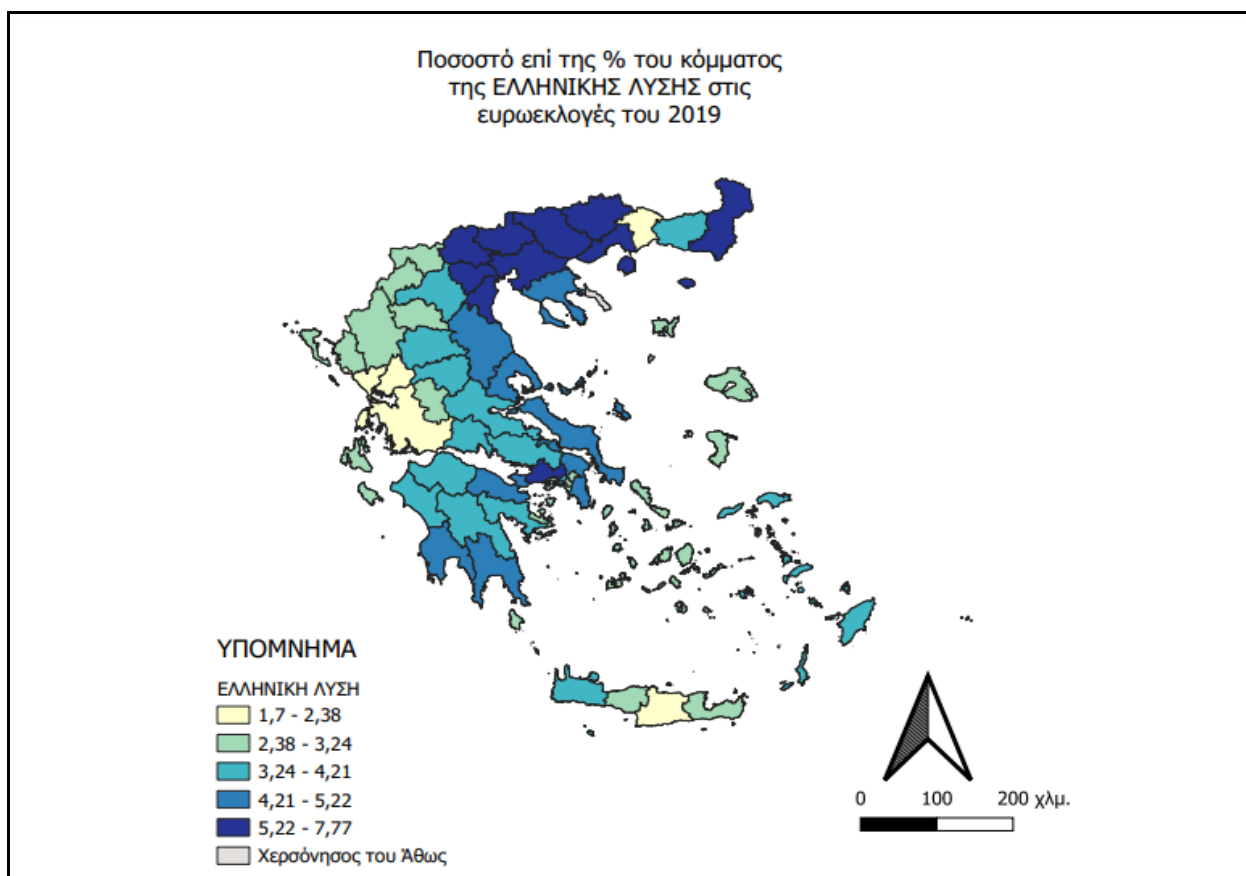
Εικόνα 10: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (X.A)

Ελληνική Λύση

Το κόμμα της Ελληνικής Λύσης συμμετέχοντας για πρώτη φορά, ως νέος πολιτικός σχηματισμός, στις ευρωεκλογές του 2019, εξέλεξε έναν (1) ευρωβουλευτή λαμβάνοντας το 4,18% στην επικράτεια.

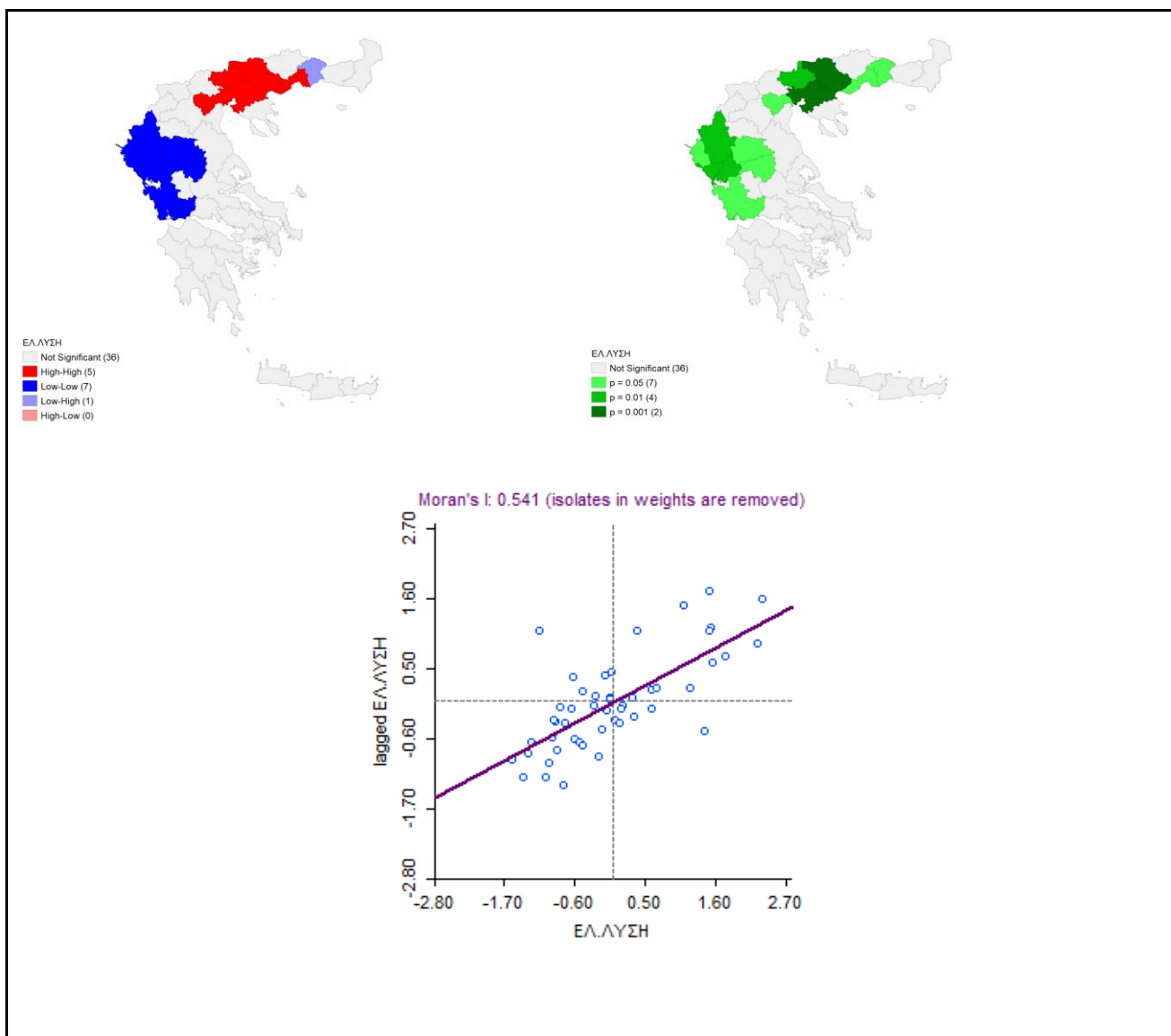
Τα κατώτερα ποσοστά του, τα οποία είναι κάτω και από το όριο εισόδου στην ευρωβουλή (λευκή μπάρα), τα λαμβάνει στις κάτωθι έξι (6) Π.Ε, Ξάνθης με 2,4%, Πρεβέζης με 2%, Άρτας με 1,7%, Αιτωλοακαρνανίας με 2,2% Λευκάδας με 2%, Ηρακλείου με 2,1%, ενώ τα μεγαλύτερα ποσοστά του (σκούρα μπλε μπάρα) τα λαμβάνει στην βόρεια Ελλάδα – παρατηρώντας παράλληλα και την θετική χωρική συσχέτιση σε πέντε (5) γειτνιάζουσες Π.Ε - και συγκεκριμένα στις Π.Ε, Καβάλας με 6,6%, Κιλκίς με 6,5%, Σερρών με 7,77%, Ημαθίας με 6,5% Θεσσαλονίκης 5,9%.

Επίσης, οπτικά και μόνο, μπορεί να λεχθεί πως, το εξεταζόμενο πολιτικό κόμμα είχε τις προϋποθέσεις και την δυναμική να ξεπεράσει το κατώτερο όριο εισόδου στην Ευρωβουλή αν λάβουμε υπόψιν τον μέσο όρο των ποσοστών του στις ενδιάμεσες μπάρες (σιέλ, γαλάζια και μπλέ μπάρα) μεταξύ κατώτερων και ανώτερων ποσοστών του, δηλαδή από το 2,38% έως το 5,22%, και οποίος μέσος όρος δίνει ένα ποσοστό της τάξης του 3,8%,

Εικόνα 11: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος της Ελληνικής Λύσης για τις Ευρωεκλογές του 2019

Είναι ευκρινές και από τα αποτελέσματα του τοπικού δείκτη Moran's I, η έντονη θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στις υψηλές τιμές σε πέντε Π.Ε, στην Μακεδονία και στις χαμηλές τιμές σε επτά Π.Ε, στην Ήπειρο, την Θεσσαλία και την Δυτική Ελλάδα. Παρατηρείται επίσης, και μία Π.Ε με αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση στις χαμηλές της τιμές.

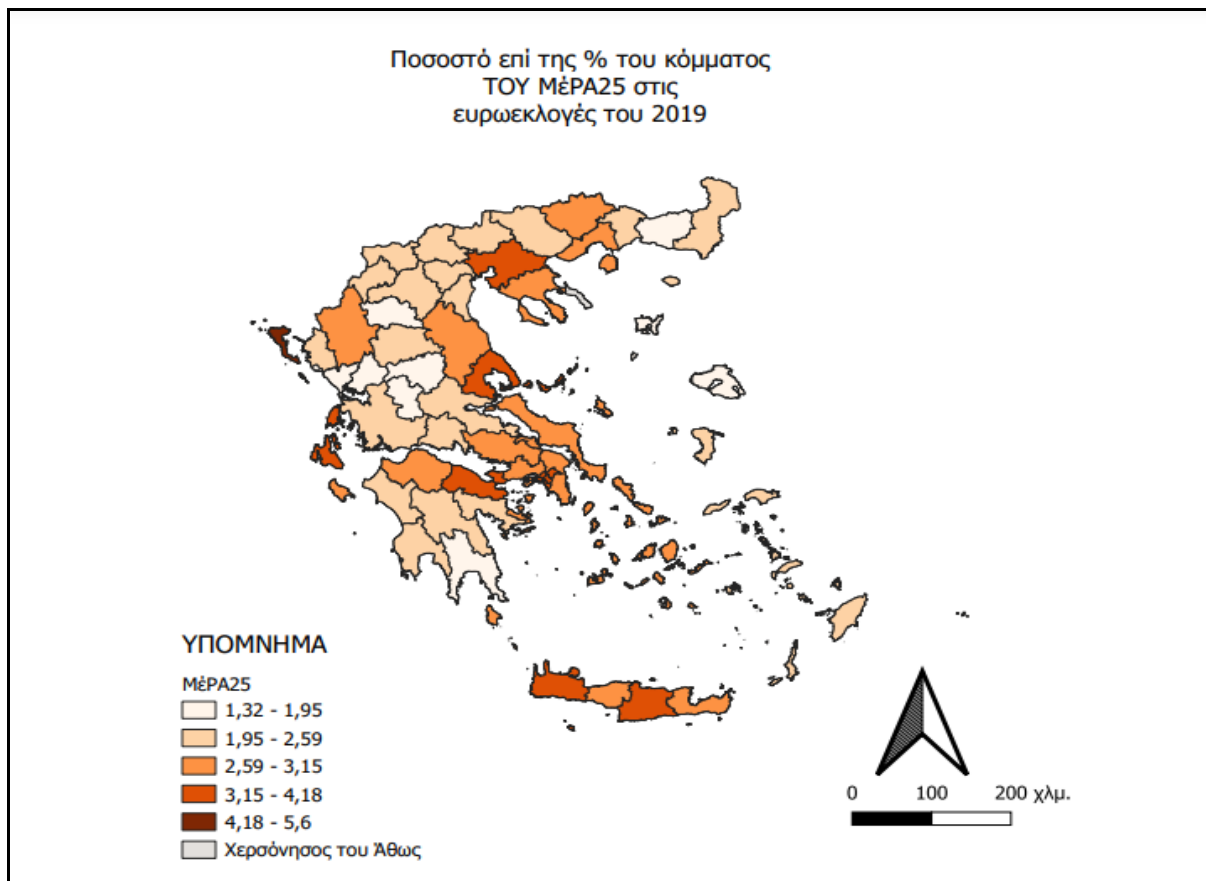

Εικόνα 12: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (Ελληνική Λύση)

ΜέΡΑ25

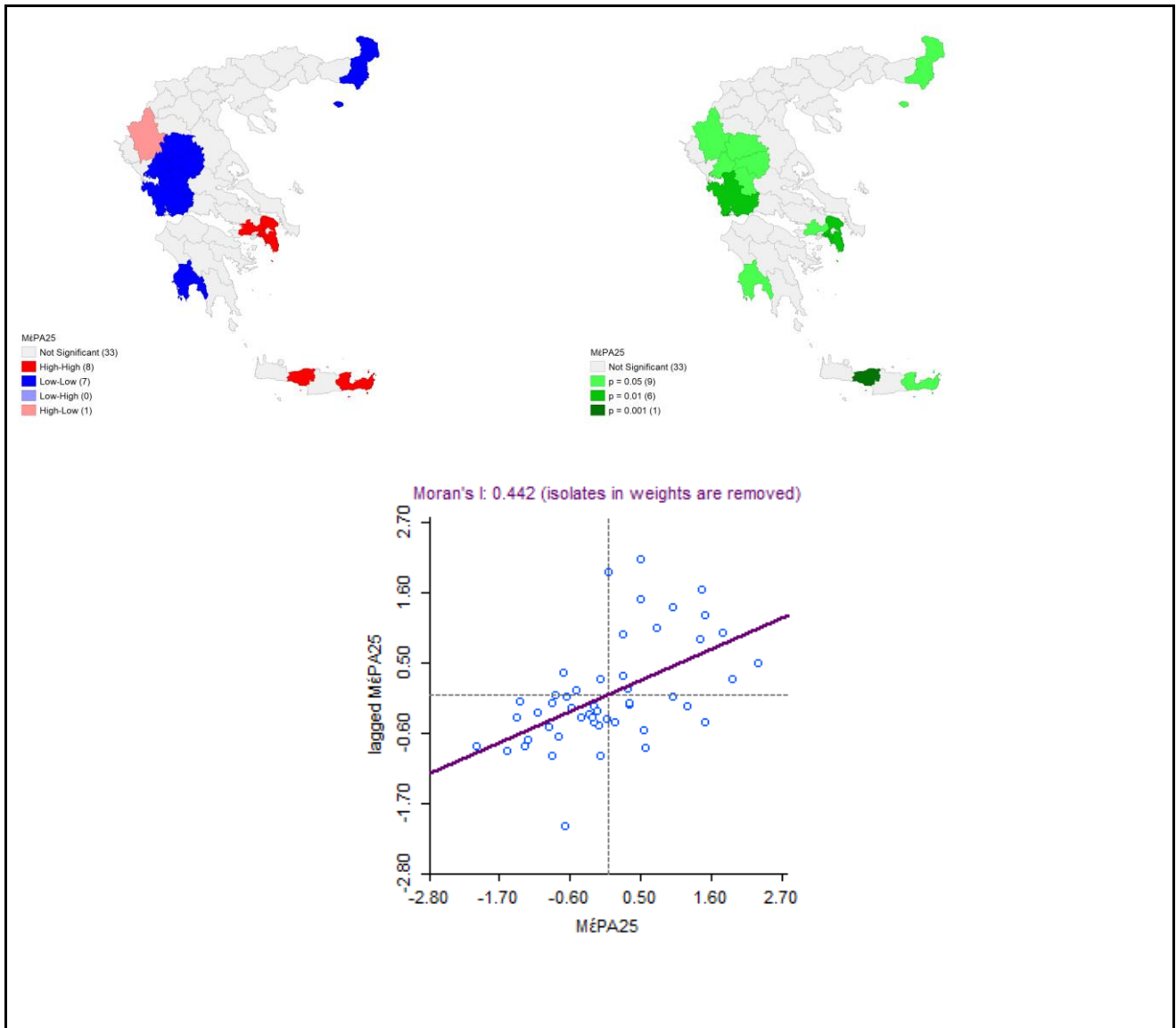
Το πολιτικό κόμμα με την ονομασία ΜέΡΑ25, επίσης, ως νέος πολιτικός σχηματισμός, συμμετείχε στις ευρωεκλογές του 2019, χωρίς όμως να καταφέρει να υπερβεί το απαιτούμενο όριο εισόδου στην ευρωβουλή, καθότι έλαβε 2,99% και κατ' επέκταση δεν κατάφερε να εκλέξει αντιπρόσωπο στην Ευρώπη.

Τα κατώτερα ποσοστά του κόμματος δεν ξεπερνούν το 2% και εμφανίζονται σε οκτώ (8) Π.Ε, της Ροδόπης με 1,3%, Άρτας με 1,85%, Πρέβεζας με 1,95%, Γρεβενών με 1,8%, Ευρυτανίας με 1,6%, Καρδίτσας με 1,8%, Λακωνίας με 1,7%, Λέσβου με 1,9%, με το μεγαλύτερο ποσοστό του να τοποθετείται γεωγραφικά στην Π.Ε Κέρκυρας με 5,6%.

Εικόνα 13: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος ΜέΡΑ25 για τις Ευρωεκλογές του 2019

Για το ΜέΡΑ25 παρατηρείται η ύπαρξη θετικής χωρική αυτοσυσχέτιση σε οκτώ Π.Ε στις υψηλές του τιμές και σε επτά Π.Ε στις χαμηλές τιμές, ενώ παρουσιάζεται και μία Π.Ε με αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση στις υψηλές τιμές του.

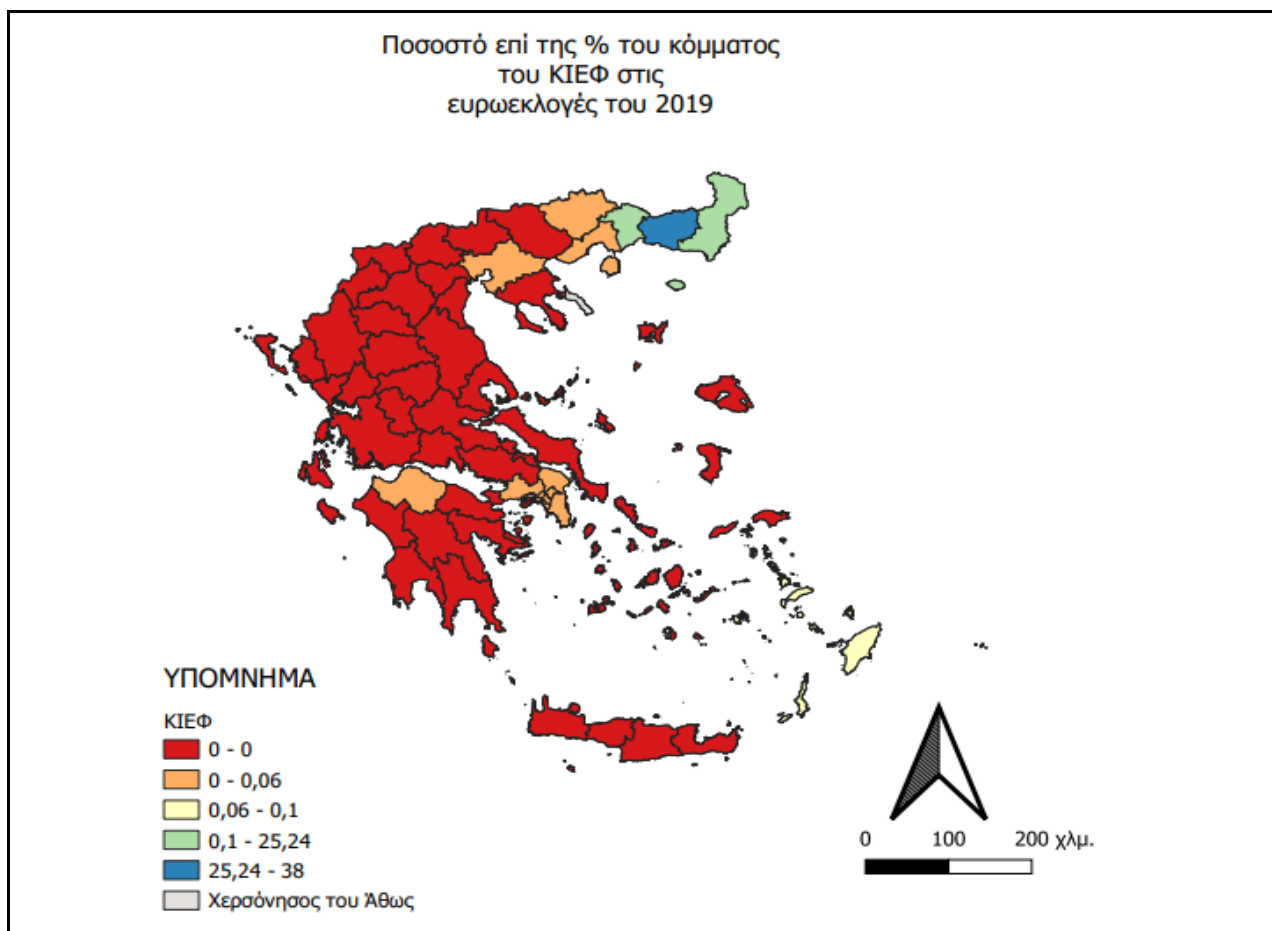

Εικόνα 14: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (ΜέΡΑ25)

Κόμμα Ισότητας Ειρήνης και Φιλίας (ΚΙΕΦ)

Το Κόμμα Ισότητας Ειρήνης και Φιλίας (ΚΙΕΦ) αποτελεί ένα κομματικό σχηματισμό με εντονα τοπικά και θρησκευτικά χαρακτηριστικά²⁴

Έλαβε πανελλαδικώς το αξιοσημείωτο ποσοστό του 0,71%, ήτοι 40.211 ψήφους. Τα κατώτερα ποσοστά του παρατηρούνται σε όλη σχεδόν την επικράτεια και δεν ξεπερνούν το 0,1% ενώ είναι εντυπωσιακά τα ποσοστά του σε δύο (2) Π.Ε, αυτές της Ξάνθης με 25,2% (μπλε μπάρα) και της Ροδόπης με 38% (πράσινη μπάρα) ενώ στην Π.Ε Έβρου έλαβε 1,3% (επίσης πράσινη μπάρα). Αν και συγκριτικά με τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών του 2014²⁵ παρατηρείται μια μείωση των ποσοστών του στις δύο αυτές συγκεκριμένες Π.Ε²⁶, εντούτοις όμως, το συγκεκριμένο κόμμα έλαβε και πάλι την πρώτη θέση στην κατάταξη μεταξύ των κομμάτων που κατήλθαν στις ευρωεκλογές του 2019, σε τοπικό επίπεδο.

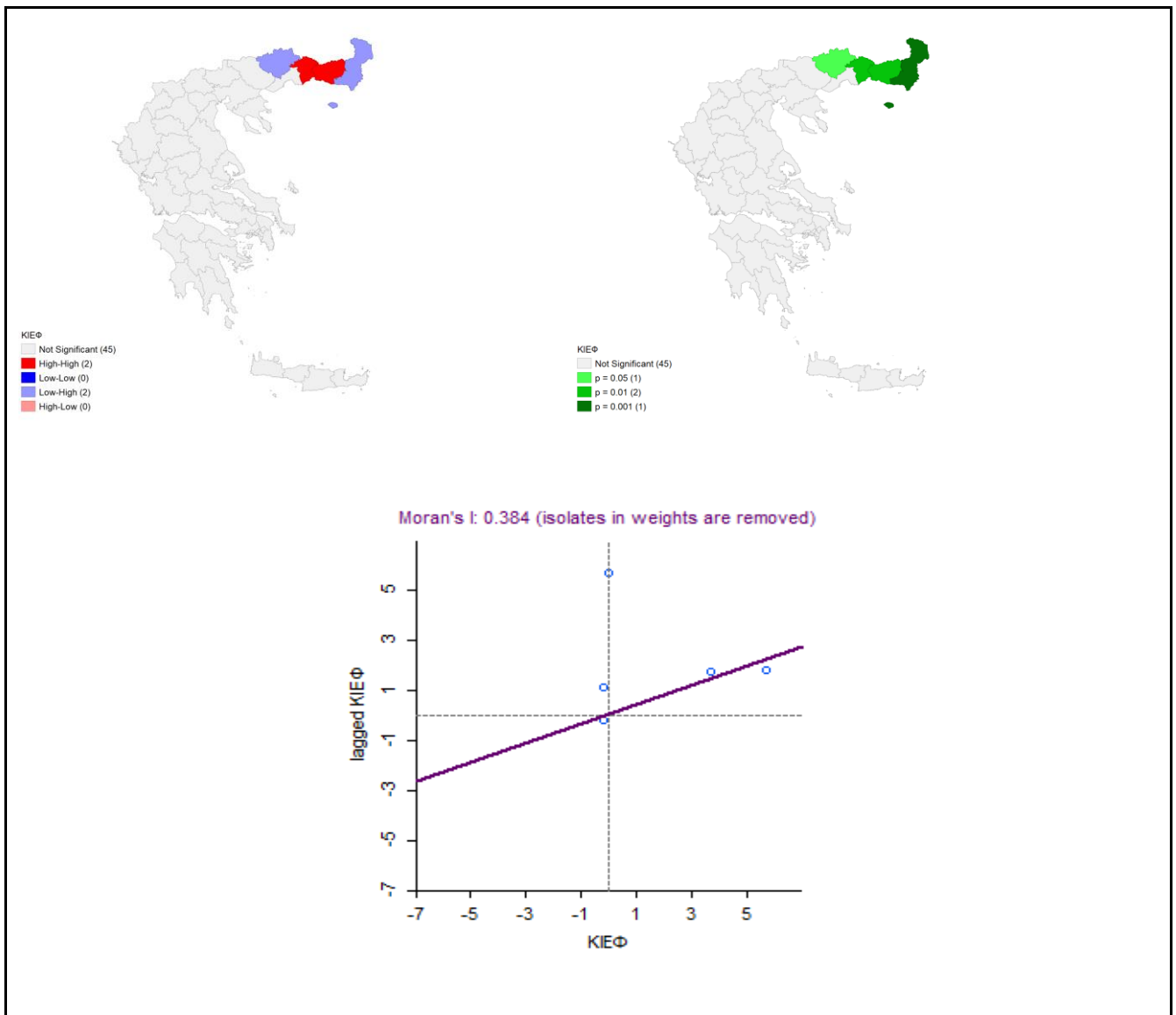
Εικόνα 15: Χάρτης με το ποσοστό % του κόμματος ΚΙΕΦ για τις Ευρωεκλογές του 2019

²⁴ <https://thesafiablog.com/2020/01/30/minoritypartywestthrace/>

²⁵ Στις ευρωεκλογές του 2014 έλαβε 42.792 ψήφους, που αντιστοιχεί στο 0,75% επί της επικράτειας.
Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών

²⁶ Στην Π.Ε Ξάνθης έλαβε ποσοστό 25,91% και στην Π.Ε Ροδόπης έλαβε ποσοστό 42%. Κα στις δύο Π.Ε το Κ.Ι.Ε.Φ έλαβε την πρώτη θέση μεταξύ των κομμάτων που κατήλθαν στις ευρωεκλογές του 2014.
Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών

Διακρίνεται η θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στις υψηλές τιμές σε δύο Π.Ε, προδίδοντας και τον έντονα τοπικό, πολιτικά, χαρακτήρα και ιδεολογία του κομμάτος, ενώ επίσης παρατηρείται και αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση στις χαμηλές τιμές του σε δύο Π.Ε.

Εικόνα 16: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (KIEΦ)

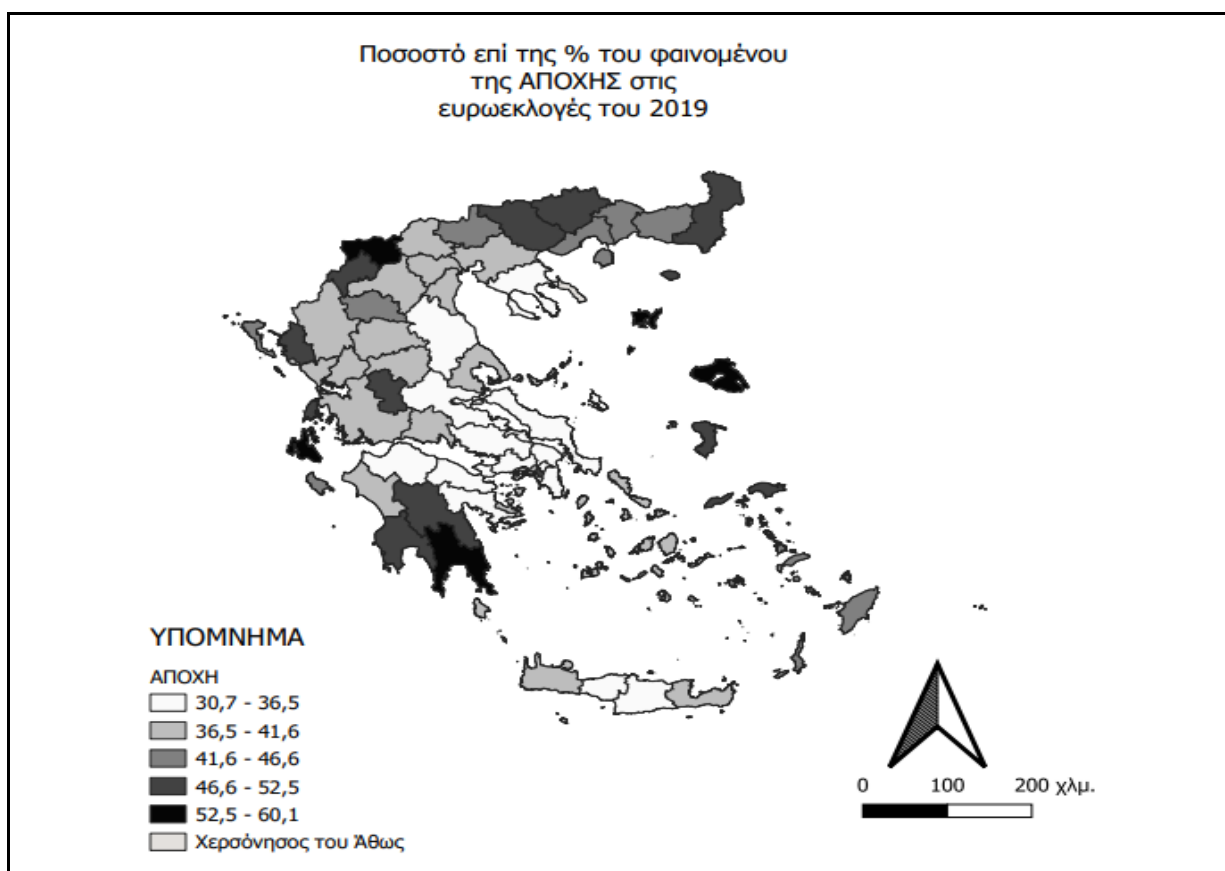
Αποχή

Το φαινόμενο της αποχής αποτελεί ένα πολυπαραγοντικό φαινόμενο που πρέπει να εξεταστεί σε τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, ειδικά όταν τα ποσοστά του ξεκίνα από το “χαμηλό” 30% και καταλήγουν στο υψηλό 60%. Όπως παρατηρείται στον χάρτη υπάρχει θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στα ποσοστά 30,7% - 36,5% (λευκή μπάρα), 36,5% - 41,6% (γκρι μπάρα) και 41,6% - 46,6% (έντονη γκρι μπάρα) και μια αρνητική χωρική αυτοσυσχέτιση στα μεγάλα ποσοστά αποχής 46,6% - 52,5% (σκούρα γκρι μπάρα) και 52,5% - 60,1% (μαύρη μπάρα)

Η υψηλή αποχή (μαύρη μπάρα) παρατηρείται στις Π.Ε Λακωνίας (56,8%), Φλώρινας (60,1%) Λέσβου (54%) και Κεφαλλονιά (56,9%), δίχως να παραγνωρίζεται βέβαια και η ύπαρξη άλλων Π.Ε που το ποσοστό αποχής ξεπέρασε το 50% (έντονη γκρι μπάρα), δηλαδή, παραπάνω από τους μισούς εγγεγραμμένους στους εκλογικούς καταλόγους, δεν προσήλθαν στις κάλπες για να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα.

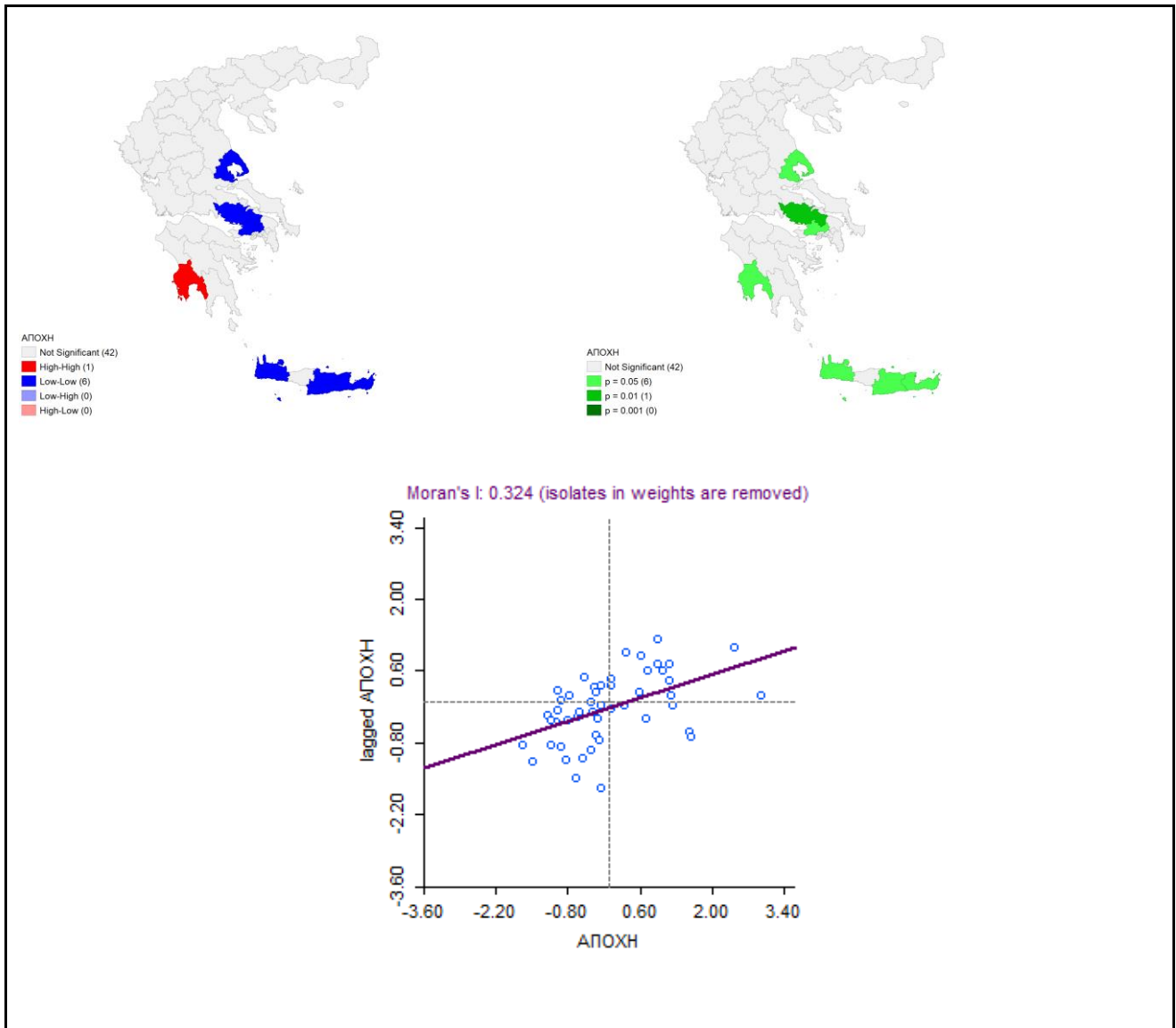
Τέτοιες Π.Ε είναι οι, Ευρυτανίας (51,2%), Σάμου (52,45%), Κεντρικού Τομέα Αθηνών (51,3%), Χίου (50,9%).

Θα πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι, επειδή η παρούσα έρευνα δεν είναι πρωτογενής, είναι αδύνατον να διακριθεί σε πιο ποσοστό η αποχή οφείλεται σε ηθελημένη μη συμμετοχή των πολιτών στις εκλογές και σε πιο ποσοστό οφείλεται σε αδυναμία προσέλευσης των πολιτών στις κάλπες για άλλους λόγους, όπως π.χ ανανέωση εκλογικών καταλόγων (ηλικία ψηφοφόρων), θάνατοι ψηφοφόρων, ασθένεια ψηφοφόρων, απουσία λόγω επαγγελματικών ή προσωπικών ταξιδιών.

Εικόνα 17: Χάρτης με το ποσοστό % της Αποχής για τις Ευρωεκλογές του 2019

Η αποχή παρουσιάζει θετική χωρική αυτοσυσχέτιση στις υψηλές τιμές της σε μία Π.Ε, και στις χαμηλές τιμές της σε έξι Π.Ε

Εικόνα 18: Αποτελέσματα Τοπικού Δείκτη Moran's I (Αποχή)

6° ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι Ευρωεκλογές αναδεικνύουν ένα από τα σημαντικότερα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι Ευρωεκλογές διεξάγονται με άμεση και καθολική ψηφοφορία κάθε πέντε χρόνια με το αναλογικό εκλογικό σύστημα, με την κάθε χώρα να έχει το δικαίωμα να αποφασίζει για την μορφή που θα λάβουν οι εκλογές, και θα πρέπει παράλληλα όμως να εξασφαλίζεται η ισότητα των φύλων και η μυστικότητα της ψήφου. Όσον αφορά τον τρόπο εκλογής, ορισμένα κράτη λειτουργούν ως μία ενιαία εκλογική περιφέρεια, ενώ άλλα κράτη διαιρούν την επικράτεια τους σε εκλογικές περιφέρειες. Έχει προσδοθεί στις ευρωεκλογές ο χαρακτηρισμός «εκλογές δεύτερης τάξης» ή <<ήσσονος>> σημασίας, ενώ, στην ίδια κατηγορία εντάσσονται και οι δημοτικές εκλογές, με τους λόγους για τον οποίους δόθηκε ο χαρακτηρισμός αυτός να ποικίλουν. Στην Ελλάδα το σύστημα εκλογής των ευρωβουλευτών είναι το αναλογικό εκλογικό σύστημα, με την ελληνική επικράτεια να χαρακτηρίζεται ως μία ενιαία περιφέρεια, ενώ ο τρόπος ανάδειξης των βουλευτών του ευρωκοινοβουλίου έχει υποστεί τροποποιήσεις.

Τα εκλογικά αποτελέσματα των ευρωεκλογών αναλύονται με τέσσερις τρόπους, βάσει της βιβλιογραφίας και αυτοί είναι, οι χάρτες, ο Τοπικός Δείκτης Moran's I, η Χωρική Αυτοσυσχέτιση και η Ανάλυση Παλινδρόμησης.

Η Εθνικοποίηση και η Αποχή θεωρούνται ειδικά εκλογικά φαινόμενα, με την εθνικοποίηση να μεταφράζεται ως το επίπεδο ομοιογένειας της εκλογικής συμπεριφοράς μεταξύ διαφορετικών εδαφικών ενότητων μιας χώρας και η μέτρηση του να γίνεται από διάφορους δείκτες (δείκτης GINI, ο PNS, ο PSNS και ο sPNS). Ως αποχή από την θα μπορούσε να οριστεί *“η συνειδητή μη συμμετοχή ή απουσία συμμετοχής του ψηφοφόρου, από την εκλογική διαδικασία, από θέμα αρχής, αντίδρασης ή αδράνειας”*, και οι λόγοι ύπαρξης του είναι διαχρονικοί και πολυεπίπεδοι (κοινωνικοί, πολιτικοί, επαγγελματικοί).

Εκλογική γεωγραφία χαρακτηρίζεται η επιστήμη που μελετά και αναλύει

τα γεωγραφικά μοντέλα στο πεδίο των μοντέλων εκλογικής συμπεριφοράς και αποτελεί μια γεωγραφική προσέγγιση στα ζητήματα των εκλογών, ενώ ποικίλουν οι ορισμοί της λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων των εκλογικών διαδικασιών σε διάφορες χώρες. Βασική αρχή της είναι ότι, η εκλογική συμπεριφορά μπορεί να αναλυθεί στη βάση των κοινωνικών/πολιτισμικών χαρακτηριστικών τα οποία παρουσιάζουν οι ψηφοφόροι σε επιμέρους γεωγραφικές ενότητες

Η μεθοδολογία προσέγγισης κάθε εργασίας αποτελεί απαραίτητο στοιχείο διότι δίνει μια λογική συνέχεια στην εργασία. Η μεθοδολογία με την οποία θα διεξαχθεί η έρευνα έχει να κάνει με τις παραμέτρους που θα λάβει υπόψη του ο ερευνητής και συγκεκριμένα περιλαμβάνει τις διαδικασίες, τις τεχνικές, τα υλικά, τα μέσα, τις μεθόδους και τις γενικότερες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που θα επιλέξει για τη διεξαγωγή και τη μελέτη της έρευνας. Σημαντικά εργαλεία για την μεθοδολογία της παρούσας έρευνας αποτελούν, τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών και οι Θεματικοί Χάρτες.

Τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (ΓΠΣ) είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για την επιστήμη της γεωγραφίας, εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εφαρμογές χωρικού σχεδιασμού αλλά και για επιστημονικές έρευνες, ενώ οι θεματικοί χάρτες αποτελούν την οπτικοποίηση των επεξεργασμένων δεδομένων μας και εστιάζουν σε ένα χαρακτηριστικό, μία μεταβλητή ή ένα φαινόμενο. Ως προς το περιεχόμενό τους διακρίνονται τρεις τύποι χαρτών, οι χάρτες βάσης, οι χάρτες ανάλυσης, και οι χάρτες σύνθεσης.

Η χωρική ανάλυση αποτελεί ένα ευρύτατο επιστημονικό πεδίο, όπου αναλύονται μεταξύ άλλων δεδομένα επιφανειακής, γραμμικής και σημειακής μορφής. Στο πεδίο αυτό κυρίαρχη θέση έχει η έννοια της χωρικής αυτοσυσχέτισης, κατά την οποία, η ιδιότητα των χωρικών δεδομένων να είναι κατανομημένα στον χώρο με μη τυχαία σειρά.

Υπάρχουν τρία είδη χωρικής αυτοσυσχέτισης, η θετική, η αρνητική και η μηδενική χωρική αυτοσυσχέτιση. Η ύπαρξη χωρικής αυτοσυσχέτισης χωρικών δεδομένων μίας μεταβλητής εξετάζεται από τον δείκτη Moran's I

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα εργασία είναι το σύνολο των ψήφων, σε

επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας για τα κόμματα τα οποία συμμετείχαν στις ευρωεκλογές του Μαΐου του 2019 και εισήχθησαν στην Ευρωβουλή και το ποσοστό της αποχής.

Από την απεικόνιση και τον σχολιασμό των αποτελεσμάτων διακρίνεται για κάθε πολιτικό κόμμα και για την αποχή, η θετική, η αρνητική και η μηδενική χωρική αυτοσυσχέτιση.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Akarca T. A and Baslevant C. (2011), Persistence in regional voting patterns in Turkey during a period of major political realignment, *European Urban and Regional Studies*, SAGE, pp. 184-202

Anselin, L. (1995) Local indicators of spatial association – LISA. *Geographical Analysis*, 27(2): 93-115

Blais, A., Gidengil, E., Nadeau, R. & Nevitte, N. (2002), ‘Generational Change and The Decline of Political Participation: The Case of Voter Turnout in Canada’, Paper at the workshop *Citizenship on Trial: Interdisciplinary Perspectives on Political Socialization of Adolescents*, McGill University, Montreal.

Bochsler, D., (2010). Measuring party nationalisation: A new Gini-based indicator that corrects for the number of units, in *"Electoral Studies"*, vol. 29, pp.155-168

Caramani, Daniele, (2004). *The Nationalization of Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Chadjipantelis Th. And Zafiroopoulos C. (1994), Electoral changes in Greece 1981-90 - Geographical patterns and the uniformity of the vote, *Political Geography*, Vol. 13, Aristotle University of Thessaloniki, Greece, pp. 492-514

Cliff, A.D. and Ord, J.K. 1973: *Spatial autocorrelation*. London: Pion

Cliff, A.D. and Ord, J.K. (1981) *Spatial Processes: Models and Applications*. Pion, London, UK.

Cohen, Manion & Morrison, (2011), Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K.R.B. (2011) *Research methods in education*, Oxon, UK: Routledge

Downs, A., (1957). *An Economic Theory of Democracy* (New York: Harper and Bros 1957). American Economic Association.

Franklin, M., (2004). *Voter Turnout and the Dynamics of Electoral Competition in Established Democracies since 1945*. European University Institute, Florence

Griffith, D.A. (2009), “Spatial autocorrelation” Department of Geography, Syracuse University

Hodge, D., & Staeheli, L., (1992). Social relations and geographic patterns of urban electoral behavior. *Urban Geography*, 13, pp. 307-333

Jones, Mark P., & Scott Mainwaring, (2003). "The Nationalization of Parties and Party Systems: An Empirical Measure and an Application to the Americas". *Party Politics* 9: pp. 139-166

- Karp, Jeffrey A. (2007), "Reforming the Electoral College and Support for Proportional Outcomes", *Reforming the Electoral College*, pp. 239-250
- Longley, P. A., Goodchild, M. F., Maguire, D. J., & Rhind, D. W. (2010). *Geographical Information Systems and Science*, Κλειδαριθμος, Αθήνα
- Meszaros J, Solymosi N, Speiser F (2007), Spatial distribution of political parties in Hungary 1990 – 2006, *Political Geography* 26, Elsevier Ltd, pp. 804-823
- Moran, P. (1950), Notes on Continuous Stochastic Phenomena, *Biometrika*, Vol. 37, No. ½, Institute of Statistics, Oxford University Press, pp. 17-23
- O'Loughlin John. (2003), *Spatial Analysis in Political Geography, A Companion to Political Geography*, Blackwell, pp. 30-46
- O'Sullivan D., & Unwin D.J. (2010). *Geographic information analysis*, Hoboken, NJ: John Wiley.
- Pattie, C. & Johnston, R., (2006). "People who talk together vote together": An exploration of contextual effects in Great Britain. *Annals of the Association of American Geographers*, 90, pp. 41-66
- Peter Sodelrund, H. W. (2010). The impact of motivational and contextual factors on turnout in first- and second order elections. *Electoral Studies*, pp. 689-699
- Reif, K., & Schmitt, H. (1980). Nine Second-Order National Elections. A conceptual Framework for the Analysis of European Election Results. *European Journal of Political Research*, 8, 3-44.
- Rose, Richard, & Derek W. Urwin, (1975). *Regional Differentiation and Political Unity in Western Nations*. London: Sage Publications.
- Sara Binzel Hobolt, J. W. (2010,). The second-order election model revisited: An experimental test of vote choices in European Parliament election. *Electoral Studies*. pp. 29-40
- Schattschneider, E. E.,(1960). *The Semisovereign People: A Realist's View of Democracy in America*. New York: Holt, Rinehart and Winston
- Shin E. M, Agnew J (2007), The geographical dynamics of Italian electoral change, 1987 – 2001, *Electoral Studies* 26, University of California, Bunche Hall, Los Angeles, USA, pp. 287-302
- Tapiador J. F, Mezo J. (2009), Vote evolution in Spain, 1977–2007: A spatial analysis at the municipal scale, *Political Geography* 28, Elsevier Ltd, pp. 319-328
- Tobler, W.R, (1970), A Computer Movie Simulating Urban Growth in the Detroit Region, *Economic Geography*, Vol. 46, Supplement: Proceedings. International Geographical Union. Commission on Quantitative Methods. Clark University.

Glencross Andrew (2015), Η Πολιτική Της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα.

Nugent, N. (2004). Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αθήνα: Σαββάλας.

Nugent, N. (2009), Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Αθήνα: Σαββάλας.

Ελληνική

Δημητρόπουλος, Ε. (2004), Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας: Προς ένα συστηματικό δυναμικό μοντέλο μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας, Αθήνα: Έλλην.

Νάκος, Β. (2009), Αρχές Οπτικοποίησης, Τμήμα Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Τομέας Τοπογραφίας, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα.

Τεπέρογλου, Ε., Σκρίνης, Σταυ. (2006). Docplayer.
<http://docplayer.gr/58716010-Eytyhia-teperogloy-stayros-skrinis.htm>

Τεπέρογλου, Ε. (2009). Τι δείχνει η ευρωκάλη στις «εκλογές δεύτερης τάξης». Ελευθεροτυπία .

Τεπέρογλου, Ε. (2016). Οι άλλες «Εθνικές» εκλογές. Αθήνα: Παπαζήση.

Φώτης, Γ. (2009), Ποσοτική Χωρική ανάλυση, Εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα

Διαδικτυακές Πηγές

Goodchild, M. F., & Longley, P. A. (1999). 2 Traditions in Spatial Analysis. Retrieved from:
https://www.geos.ed.ac.uk/~gisteac/gis_book_abridged/files/ch40.pdf

Horn, M. (1999). GIS and the geography of politics,
https://www.geos.ed.ac.uk/~gisteac/gis_book_abridged/files/ch67.pdf

Manow, P. (2005), [National vote intention and European voting behavior, 1979-2004: second order effects, election timing, government approval and the Europeanization of European elections](#), MPIfG-Max-Planck-Institut für Gesellschaftsforschung

news room. (2014). δημοκρατική:
<https://www.dimokratiki.gr/25-05-2014/7-anametrisis-ton-e-vroeklogon-a-po-1981-os-simera/>

Rogerson Peter A. (2010) A Statistical Method for the Detection of Geographic Clustering. Geographical Analysis Volume 33, Issue 3/ p.215-227

Βερναρδάκης, Χ. (2014). <https://m.tvxs.gr/mo/i/154836/f/news/ellada/eyroekloges-2014-h-koinoniki-geografia-toy-eklogikoy-somatos.html>

Ελληνική Στατιστική Αρχή (www.statistics.gr/)

Υπουργείο Εσωτερικών (www.ypes.gr/)

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/previous-elections>

<https://eklogesrev.singularlogic.eu/may2014/e/public/#{%22cls%22:%22level%22,%22params%22:%22level%22:%22epik%22,%22id%22:1}}>

<https://www.et.gr/DailyFeks>

<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>

<https://pro.arcgis.com/en/pro-app/latest/tool-reference/spatial-statistics/h-how-spatial-autocorrelation-moran-s-i-spatial-st.htm>

https://geodacenter.github.io/workbook/5a_global_auto/lab5a.html#introduction

https://services.math.duke.edu/~rtd/Talks/SpMoran_ASU.pdf